

**Informe
Sant Andreu 2016**

www.elpanoramic.org

Un projecte promogut per:

Amb el suport de:

Autors/es: Fidel González, Josep Mañé i Hungria Panadero.

Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia

Maig 2017

Contingut

1. Presentació.....	5
2. El Panoràmic	7
3. Resum executiu	10
4. Les organitzacions de Sant Andreu	11
4.1 Tipus d'organització	12
4.2 Àmbit territorial d'actuació	14
4.3 Àmbit sectorial d'actuació	16
4.4 Articulació.....	18
4.5 Instruments i eines associatives	19
4.6 El suport de Torre Jussana	21
5. Les persones	23
5.1 Persones sòcies	23
5.2 L'assemblea i la junta directiva.....	26
5.3 Persones voluntàries	27
5.4 Persones col·laboradores.....	29
5.5 Persones actives	30
5.6 Persones remunerades	31
5.7 La participació de dones i homes	34
6. Espais i equipaments.....	36
7. Els recursos econòmics	41
7.1 Volum d'ingressos i resultats econòmics	41
7.2 Fonts de finançament.....	42
7.3 Banca ètica	48
8. Reptes de futur	50

9. Annexos	55
9.1 Fitxa tècnica	55
9.2 Entitats impulsores	56
9.3 Fonts consultades	57

1. Presentació

El sector associatiu és un dels motors de Catalunya. Les associacions són escoles de democràcia i de ciutadania activa, agents generadors de cohesió social i espais de lluita per la transformació social i pel benestar de la ciutadania. Per tot plegat, són un motor que cal cuidar, mantenir en un bon estat i fomentar que sigui capaç de créixer i millorar.

La diversitat de les entitats és una de les principals fortaleeses del sector però per treure'n el màxim profit cal gestionar-la correctament. Per això, des de les pròpies associacions s'ha generat l'impuls necessari per aconseguir dades reals i exhaustives. El resultat d'aquest impuls és **El Panoràmic**, considerat una “selfie” panoràmica del teixit no lucratiu, és a dir, feta per les pròpies entitats.

Amb aquesta publicació es presenta i fa públic l'informe de resultats de la tercera edició del Panoràmic. Una feina col·laborativa entre entitats i administracions, a partir de les dades proporcionades per més de 2.000 associacions del país. Cal posar de manifest l'esforç de les entitats impulsores: l'Observatori del Tercer Sector, la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia, la Fundació Pere Tarrés i la Fundació Bancària La Caixa que, conjuntament amb el lideratge de Consell d'Associacions de Barcelona i el suport de l'Ajuntament de Barcelona i la Direcció general d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, entre d'altres administracions, han consolidat el Panoràmic com una eina al servei del sector.

El Panoràmic permet analitzar i consolidar dades sobre l'evolució del teixit associatiu a nivell català i barceloní. Una informació molt valuosa, pel fet que permet veure amb claredat quins són els punts forts, els punts febles i els reptes de futur del sector. Conèixer aquesta realitat serà útil, també, per millorar les actuacions de suport al teixit associatiu que es realitzen des de diferents agents, a més d'oferir una recerca potent sobre el sector al món acadèmic, mitjans de comunicació i societat en general.

Aquesta nova edició del Panoràmic s'edita, un any més, en el marc de la segona època dels Dossiers Barcelona Associacions, una col·lecció de Torre Jussana pensada per publicar estudis, informes i reflexions sobre el sector associatiu. Com en l'anterior edició és en format electrònic. Paral·lelament, a www.elpanoramic.org

està disponible l'aplicatiu que permet consultar les dades amb més detall per tal de garantir que la màxima utilitat d'aquestes.

Esperem, doncs, que El Panoràmic sigui una eina efectiva per ajudar a les entitats a continuar creixent i que aquest esforç es concreti en noves i millors eines per al seu desenvolupament. Per què la millora de les associacions és clau per seguir millorant els diferents territoris i sectors i, en conseqüència, la ciutat i el conjunt del país.

Seguirem donant-vos suport a la bona feina que feu des de les associacions!

Fernando Pindado

Comissionat de Participació de l'Ajuntament de Barcelona

Bernat Valls

Director General d'Acció Cívica i Comunitària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Montserrat Morera

Presidenta del Consell d'Associacions de Barcelona

2. El Panoràmic

El Panoràmic és una recerca impulsada pel Consell d'Associacions de Barcelona –CAB- i fruit de les reflexions recollides en el 2n Congrés de les Associacions de Barcelona. Aquesta iniciativa que neix del mateix món no lucratiu aporta informació sobre l'abast del teixit associatiu i posa de manifest la seva força, disposant de dades sobre la seva situació i evolució.

Després de tres edicions, el Panoràmic es consolida com una eina per a la millora i l'enfortiment del món associatiu a través de la seva visió transversal i les sèries de dades que es van generant, les quals permeten establir reptes i elements de millora alhora que comencen a dibuixar tendències.

La presència del Panoràmic en el món associatiu català cada vegada és més estesa. Any rere any el coneixen més organitzacions, augmenta la participació i es posa de manifest el seu valor d'aportació, com és la visibilitat d'un sector sovint invisible i la millora de les entitats a partir de les dades de conjunt. Un reflex de l'espai que ocupa el Panoràmic en el món no lucratiu es pot trobar en el fet que prop del 40% dels qüestionaris per a la recollida d'informació han estat realitzats personalment per les presidències de les entitats.

La primera edició del Panoràmic, l'any 2014, es va realitzar a la ciutat de Barcelona i va comptar amb prop de 800 respostes. Des del 2015 s'ha dut a terme l'extensió del Panoràmic a tota Catalunya. En l'edició 2016 el resultat ha estat una participació de 2.200 entitats no lucratives a tota Catalunya de les quals 1.200 es troben ubicades a la ciutat de Barcelona, xifra que contribueix a definir el mapa del món no lucratiu català, el qual continuarà completant-se en les properes edicions.

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts.

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades.

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social.

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política.

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat.

El Panoràmic treballa des dels valors de sector tot innovant el procés de recerca.

Els elements metodològics d'innovació que caracteritzen el Panoràmic són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

- ✓ Sant Andreu concentra un quantitat estimada de 385 associacions, una per a cada 381 habitants.
- ✓ El 25% de les organitzacions del districte desenvolupa la seva activitat en l'àmbit de la cultura.
- ✓ El 91% de les organitzacions del districte són associacions de base. I el 62% s'articulen formant part d'una plataforma de segon nivell. El districte acull el 6% de les organitzacions de 2n nivell o superior.
- ✓ El 72% de les organitzacions fan gran part de la seva activitat a la ciutat de Barcelona.
- ✓ El 38% de les associacions compta amb d'entre 3 i 30 associats/des, i un 24% d'organitzacions compta amb més de 250 socis/es.
- ✓ Les dones representen el 56% de les persones associades a les organitzacions del districte. Una proporció que és del 53% entre les persones participants de l'assemblea, del 47% dels membres de les juntes directives, i del 26% de les presidències de les entitats del districte.
- ✓ El 86% de les entitats de Sant Andreu compten amb persones voluntàries. El més habitual és que comptin amb 10 o menys persones voluntàries -37%-
- ✓ El 78% de les entitats del districte compten amb persones remunerades.
- ✓ El 61% de les entitats de Sant Andreu tenen la seu en un espai públic que els hi ha estat cedit, el 19% en un espai llogat, i el 4% a un domicili particular d'una persona membre de l'entitat. El 30% de les entitats desitgen modificar el tipus de titularitat de la seva seu.
- ✓ El 49% d'organitzacions va tenir uns ingressos iguals o inferiors a 15.000€ l'any 2015. Els recursos propis representa la principal font de finançament -61%- seguida del finançament públic -29%-.
- ✓ Els tres reptes prioritars de l'associacionisme segons les organitzacions de Sant Andreu són: l'ampliació i implicació de la base social, consolidar el finançament i fomentar el treball en xarxa.

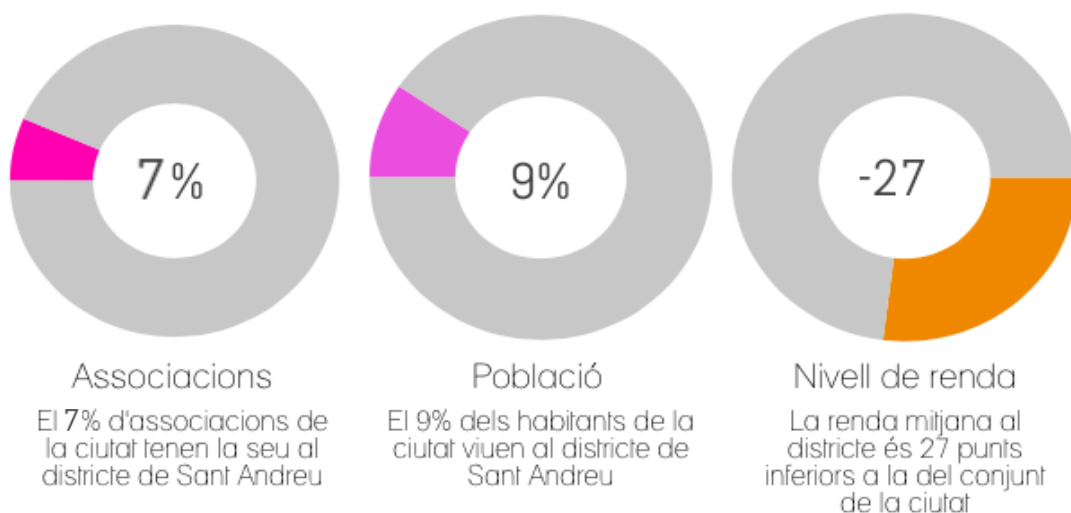
4. Les organitzacions de Sant Andreu

El districte de Sant Andreu està situat al nord-est de la ciutat, delimita amb els districtes de Nou Barris al nord, Horta-Guinardó a l'est i Sant Martí al sud, i amb el municipi de Santa Coloma de Gramanet i Sant Adrià del Besòs a l'est. Són set els barris que configuren el districte: el Baró de Viver, el Bon Pastor, el Congrés i els Indians, Navas, la Sagrera, Sant Andreu de Palomar, Trinitat Vella.

D'origen agrícola, del segle X ens arriben les primeres evidències de l'existència de la parròquia de Sant Andreu, que s'estenia a tot el nord i nord-est del Camp de Barcelona. No és fins el segle XVIII que els nuclis de població pròxims a Barcelona comencen a tenir independència administrativa i ajuntaments propis. A finals del segle XIX, el terme de Sant Andreu s'integra definitivament a la ciutat de Barcelona, de la mateixa manera que altres municipis de la resta del camp de la ciutat.

L'antiga població agrícola evolucionà cap a una economia industrial, desenvolupant també una important activitat comercial. Un fort moviment obrer i el desenvolupament d'un teixit associatiu ric i divers han fet que Sant Andreu evolucioni fins a esdevenir un districte viu, reivindicatiu i divers. Malgrat aquesta tradició associativa, actualment Sant Andreu és el segon districte amb menys entitats de la ciutat. Compta, a més, amb la segona ràtio d'associacions per habitant més elevada de la ciutat, amb 1 associació per cada 381 habitants. S'estima que hi ha un total de 385 associacions, que representen el 7% del conjunt d'associacions de la ciutat. El districte agrupa el 9% dels habitants de Barcelona, sent el quart districte amb menys població.

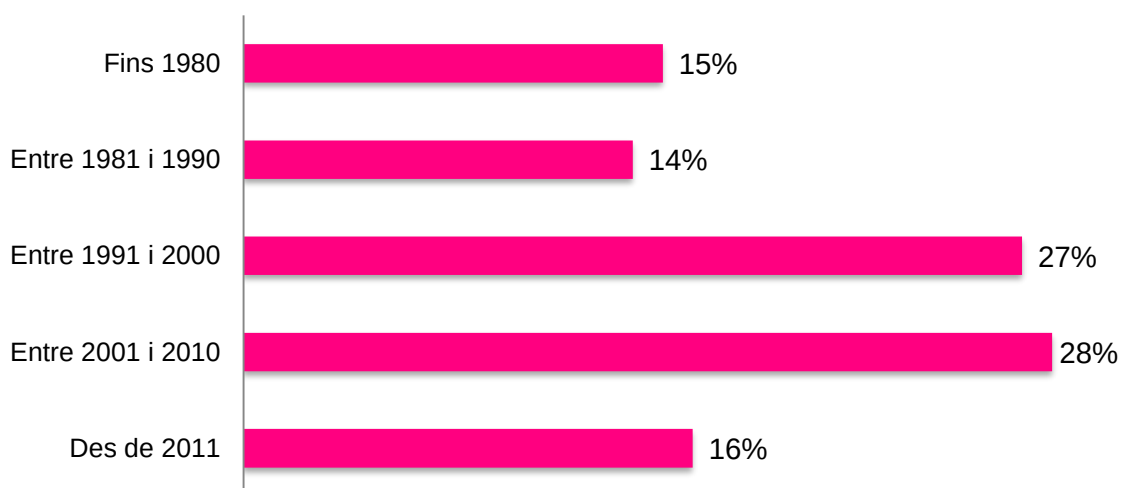
Infografia 1 Associacionisme a Sant Andreu

La major part de les entitats consultades de Sant Andreu -55%- es van constituir entre el 1991 i el 2010, mentre que un 16% és de creació més recent –des del 2011-. Per altra banda, un 15% de les entitats van ser constituïdes abans dels anys 80 i un 14% entre el 1981 i el 1990. Si es fa la comparació amb les dades del conjunt de la ciutat, s'observa que aquestes són força similars a les del districte, si bé les entitats creades durant els anys 90 representen una proporció una mica menor -21%-, les anteriors als anys 80 augmenten fins al 21%, així com les constituïdes entre el 1981 i el 1990, que en aquest cas s'incrementen fins al 17%

L'edat mitjana de les entitats de Sant Andreu és de 22,1 anys, lleugerament inferior a la del conjunt de la ciutat -25,3 anys-.

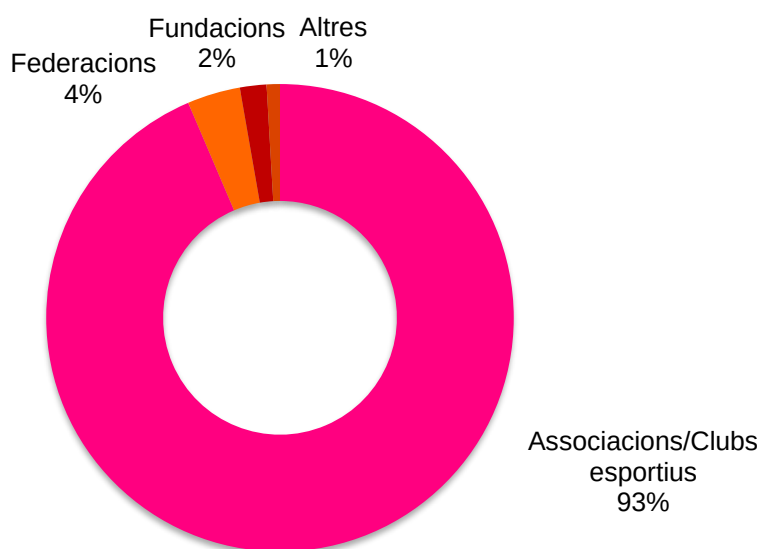
Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de Sant Andreu

4.1 Tipus d'organització

La majoria de les entitats analitzades per aquest informe té forma jurídica d'associació o club esportiu -93%-, el 4% són federacions, el 2% són fundacions i un 1% s'ha classificat com a "altres" (cooperatives sense ànim de lucre, entitats sense forma jurídica i d'altres formes organitzatives). Cal tenir en compte que les associacions són l'objecte d'estudi principal d'aquesta recerca i per tant, poden estar sobre representades respecte a la distribució real del districte pel que fa a fundacions, associacions i altres formes jurídiques.

Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions de Sant Andreu analitzades

La gran majoria de les entitats de Sant Andreu són organitzacions de base -94%-, mentre que el 6% restant són entitats de segon nivell o més. Si es fa la comparativa amb el conjunt de Barcelona, s'observa que en aquest cas les organitzacions de segon nivell o més representen una proporció més elevada -11%-. El fet que Sant Andreu no sigui un districte cèntric de la ciutat possiblement és un element que fa que les organitzacions de segon nivell o més que realitzen les seves actuacions a tota la ciutat, o en àmbits supramunicipals, prefereixin situar la seva seu als barris centrals de Barcelona.

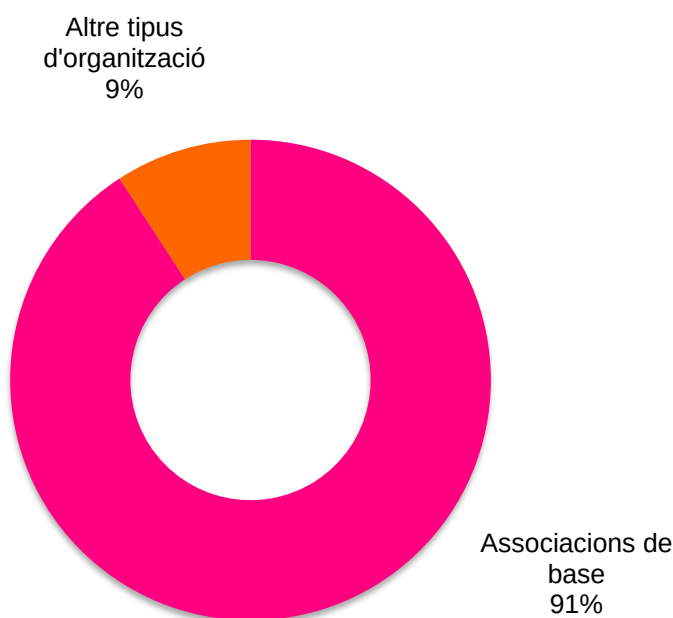
Gràfic 3 Nivell de l'organització

Entre la gran varietat de formes organitzatives, en aquest informe s'ha volgut distingir aquelles que es poden correspondre a les entitats de base associativa. Així, s'ha aïllat les que es consideren associacions de base, aquelles organitzacions de base que tenen forma jurídica d'associació o club esportiu, diferenciant-les de la resta.

El 91% de les organitzacions del districte participants del Panoràmic es corresponen a associacions de base, una proporció tretze punts percentuals per sobre del conjunt de la ciutat.

Gràfic 4 Tipus de l'organització

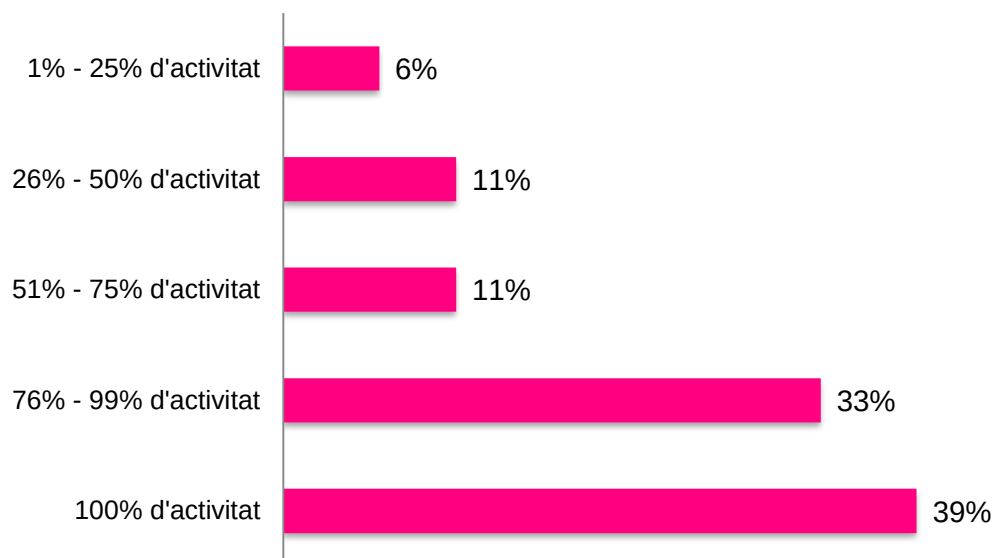
4.2 Àmbit territorial d'actuació

La majoria de les entitats del districte concentren bona part de la seva activitat a la pròpia ciutat, tant pel que fa a les associacions de base com a la resta d'organitzacions de Sant Andreu. Al conjunt de la ciutat de Barcelona, el 67% de les organitzacions fan el 76% o més de la seva activitat a la ciutat, una proporció que s'incrementa fins al 70% en el cas de les associacions de base i que agrupa al 60% de la resta d'organitzacions - 64% a les organitzacions de segon nivell i 36% en el cas del tercer nivell o superior-.

Al districte de Sant Andreu, el 72% de les organitzacions consultades realitzen entre el 76% i el 100% de l'activitat en el municipi. Les entitats que realitzen menys del 51% de

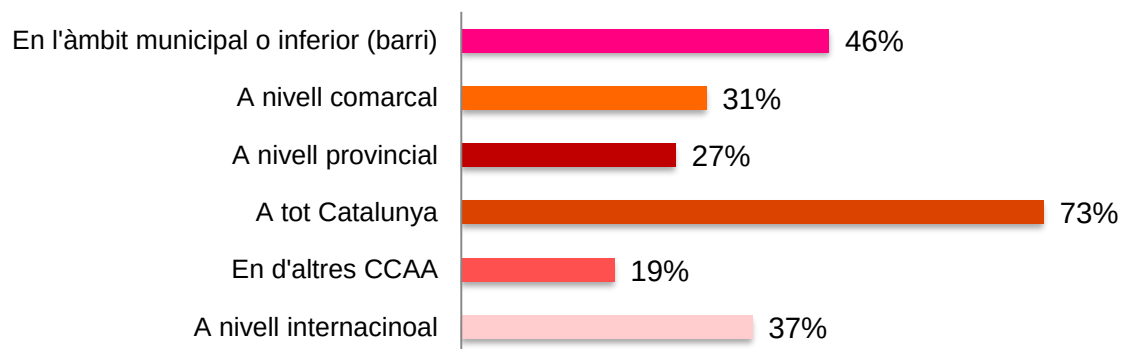
la seva activitat a la ciutat representen el 17% del total i aquelles que desenvolupen entre el 51% i el 75% representen el 11%. Per tant, l'actuació de les entitats de Sant Andreu està molt concentrada a la pròpia ciutat de Barcelona.

Gràfic 5 Percentatge d'activitat a la ciutat de Barcelona

Entre les entitats que realitzen una part de l'activitat fora de Barcelona, un 73% actua a nivell català, mentre que un 46% ho fa en l'àmbit municipal o inferior, també cal destacar que un 37% té una actuació a nivell internacional. Aquestes dades són similars a les del conjunt de la ciutat, on un 70% de les entitats realitza activitat al conjunt de Catalunya, un 46% ho fa a nivell municipal o inferior i un 32% a nivell internacional.

Gràfic 6 Àmbit territorial d'actuació de les entitats (pregunta multi-resposta). Només per a entitats <100% d'activitat a Barcelona.

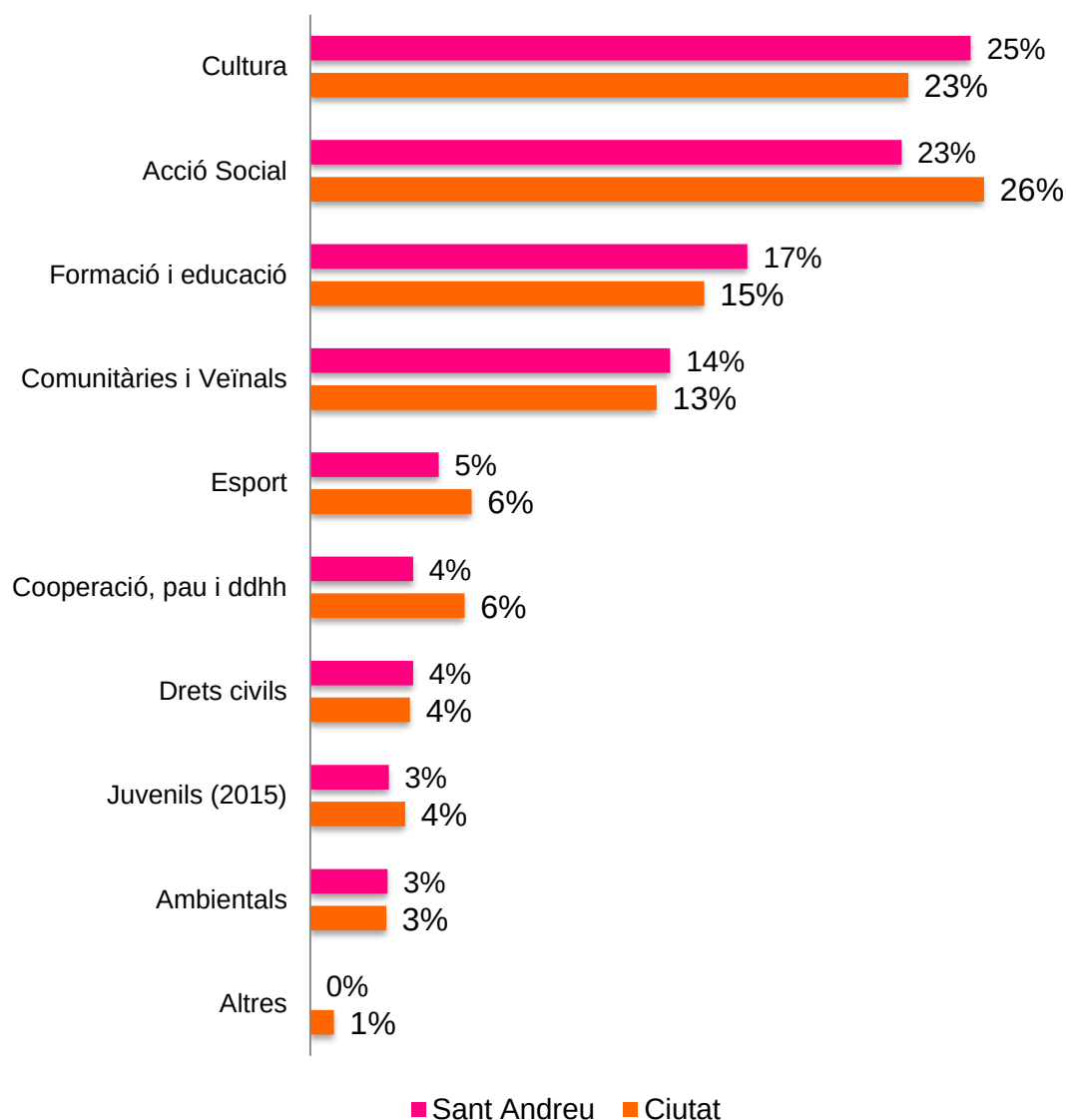

4.3 Àmbit sectorial d'actuació

En relació a l'àmbit sectorial d'actuació principal de les entitats, predomina el de la cultura -25%- seguit del d'acció social -23%-. Les organitzacions de formació i educació representen el 17% del total de districte mentre que les comunitàries i veïnals tenen un pes del 14%. Entre les organitzacions que no considerades associacions de base, el pes de les entitats culturals és més elevat, assolint el 50% del total. El gràfic mostra que la distribució sectorial de les organitzacions de Sant Andreu és força similar a la del conjunt d'organitzacions de Barcelona.

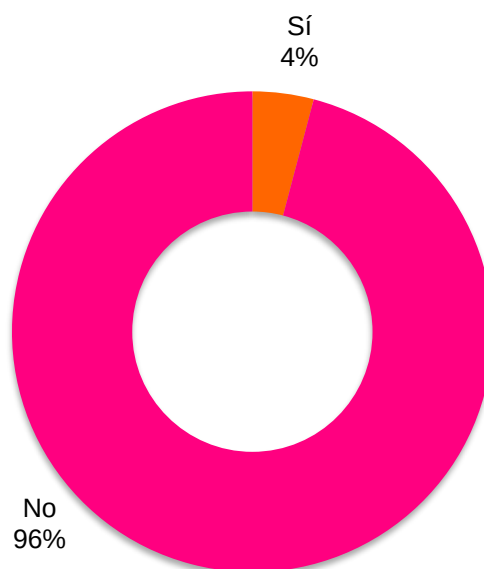
S'ha de matisar que per a la construcció d'aquest mapa d'àmbits s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari en cada cas, tot i que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una AMPA s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació encara que aquesta desenvolupi activitats esportives en l'escola. Un altre exemple es troba en una entitat que s'adreça a un col·lectiu en situació de risc i les activitats que desenvolupa per millorar la seva qualitat de vida són culturals. En aquest cas, l'entitat s'ha ubicat en l'àmbit de l'acció social. Aquest exercici d'identificació posa de manifest la transversalitat del món no lucratiu.

Gràfic 7 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

El Panoràmic ha introduït un altre element d'organització com és la confessió religiosa. El 4% de les entitats de Sant Andreu participants en l'estudi afirma estar inspirada en valors religiosos, una proporció sensiblement inferior a la que mostra el conjunt de la ciutat -11%- . Entre aquestes, el catolicisme o l'església catòlica és la religió predominant.

Gràfic 8 Entitats inspirades en valors religiosos

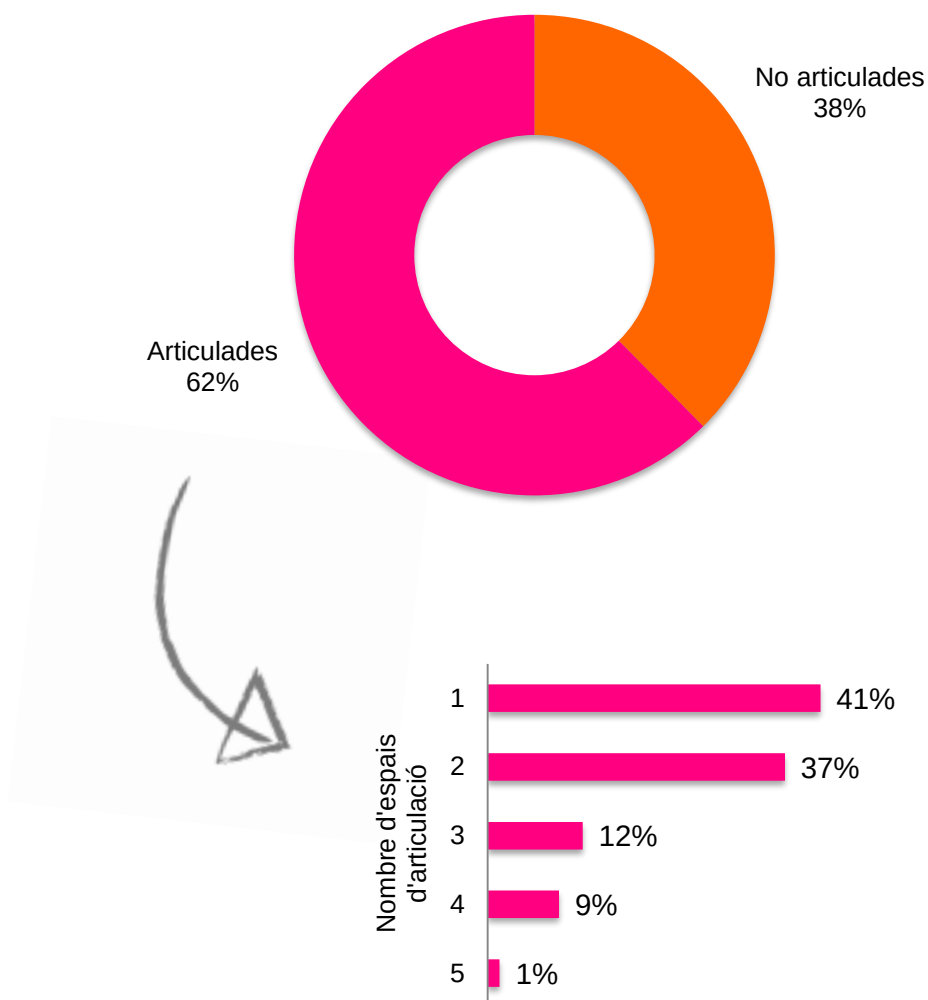

4.4 Articulació

El 62% de les entitats formen part de com a mínim una organització de nivell superior (federacions, plataformes, confederacions, coordinadores, etc.), una proporció sensiblement inferior a la que es dona al conjunt de la ciutat -67%-. Del total d'entitats articulades del districte, el 59% estan articulades més d'una vegada, molt per sobre del que mostra el conjunt de la ciutat -39%-. De les que estan articulades, un 41% formen part exclusivament d'una organització de segon nivell o superior, un 37% té representació en dos, el 12% forma part de tres xarxes o plataformes, i el 10% s'articula en 4 o més espais. Aquesta última proporció denota un nivell relativament baix de multi-articulació en el districte, en tant que les entitats del conjunt de la ciutat que s'articulen en 4 o més espais, representen el 15% de les articulades.

Les associacions de base s'articulen en una proporció inferior a la resta d'organitzacions analitzades -61% i 80% respectivament-, a l'hora que la seva articulació múltiple també es mostra en proporcions menors – 34% i 60% respectivament-. Una relació que també es dona al conjunt de la ciutat, tot i que les diferències no són tan acusades en tant que les associacions de base s'articulen en un 65% dels casos i la resta d'organitzacions en el 77%.

Gràfic 9 Articulació de les organitzacions de Sant Andreu i número d'espais d'articulació

4.5 Instruments i eines associatives

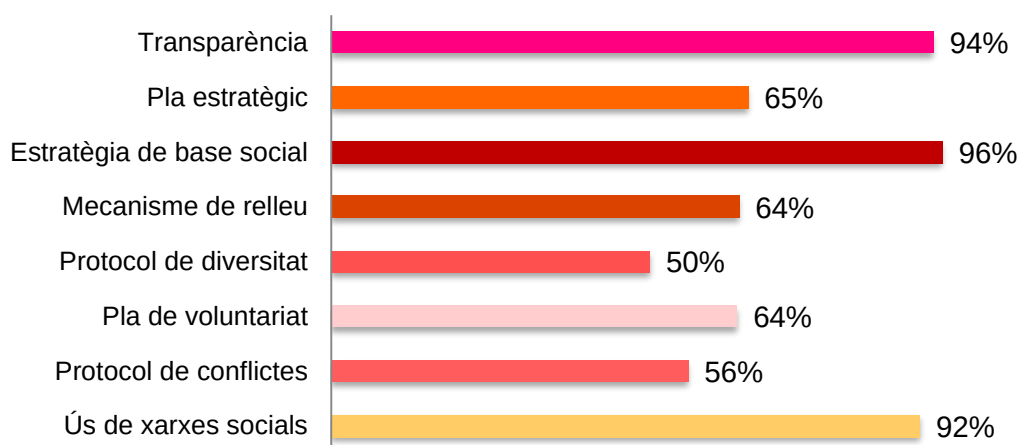
En correspondència amb el conjunt de Barcelona, quasi la totalitat d'organitzacions consultades del districte de Sant Andreu -94%- realitza alguna actuació de transparència, ja sigui la consulta de manera oberta de documentació com estatuts o memòries, o en la possibilitat de consulta d'informació segons el que preveu la Llei de transparència (Llei 19/2014). Un mecanisme que no mostra diferències significatives entre les diverses tipologies i realitats associatives.

El 65% de les organitzacions manifesten disposar d'un document escrit sobre el llarg termini -Pla estratègic- o reflexió sobre el futur de l'organització, una proporció molt

similar a la de la resta del conjunt de la ciutat -67%-. Aquesta planificació és menor en el cas de les associacions de base, si fem la comparativa amb la resta d'organitzacions -64% i 75% respectivament-, i considerablement menor entre les que compten amb menys socis o les que no disposen de personal remunerat.

La majoria de les organitzacions -96%- manifesta que realitza accions per ampliar la seva base social, una proporció superior de la que presenta el conjunt de la ciutat -87%, sense que es mostrin diferències significatives entre les diferents característiques associatives analitzades.

Gràfic 10 Eines o instruments de les que es doten i fan servir les organitzacions de Sant Andreu

"Fer valer les demandes del món associatiu reflectides en la Llei 25/2015 30 de juliol del voluntariat i foment de l'associacionisme".

Extret de les preguntes obertes

"Nosaltres funcionem amb un pla d'actuació que ens marca les activitats troncal".

Extret de les preguntes obertes

El 64% de les organitzacions manifesta que disposa d'un mecanisme per escrit per garantir i facilitar el relleu dels i les membres de la Junta Directiva, lleugerament per sobre del que mostra el conjunt de Barcelona -58%-. Un instrument menys habitual entre les associacions de base que entre la resta d'entitats -62% i 75% respectivament-.

El 50% de les organitzacions del districte analitzades, manifesta disposar de criteris de diversitat (sexe, edat, procedència, distribució territorial, etc.) en el funcionament associatiu, sensiblement per sota del que mostra el conjunt de la ciutat -59%-. Uns protocols que es donen en menor proporció entre les associacions de base -38%- i que són més present en organitzacions amb personal remunerat -71%-.

El 64% organitzacions analitzades disposa o aplica un pla de voluntariat, el 79% d'acord o en procés d'adaptació al que preveu la Llei de Voluntariat i Associacionisme (Llei 25/2015). Notablement per sobre del que es dona al conjunt de Barcelona -64%-. Unes proporcions que s'incrementen en el cas de les organitzacions no considerades associacions de base -75%- i en aquelles que disposen de persones remunerades -73%-.

El 56% de les organitzacions del districte analitzades manifesta disposar d'espais o protocols específics per a la gestió de conflictes dins de l'entitat. Una proporció sensiblement superior a la del conjunt de la ciutat -54%-, i que entre les organitzacions que no són de base és notablement superior, en comparació amb les associacions de base -75% i 52% respectivament.

Quasi la totalitat de les entitats del districte -92%- manifesta fer servir activament les xarxes socials (Twitter Facebook, etc.), tot i que si ho controlem per la disponibilitat d'aquestes dades, la proporció es redueix al 58%. I d'aquestes, el 68%, treballen amb més d'una xarxa social. Seguint aquest indicador controlat, les associacions de base mostren un ús major d'aquest tipus de xarxa respecte la resta d'organitzacions -60% i 40% respectivament-, tot i que aquestes dades s'inverteixen quan s'analitza l'ús múltiple de les xarxes socials -60% i 100% respectivament-.

4.6 El suport de Torre Jussana

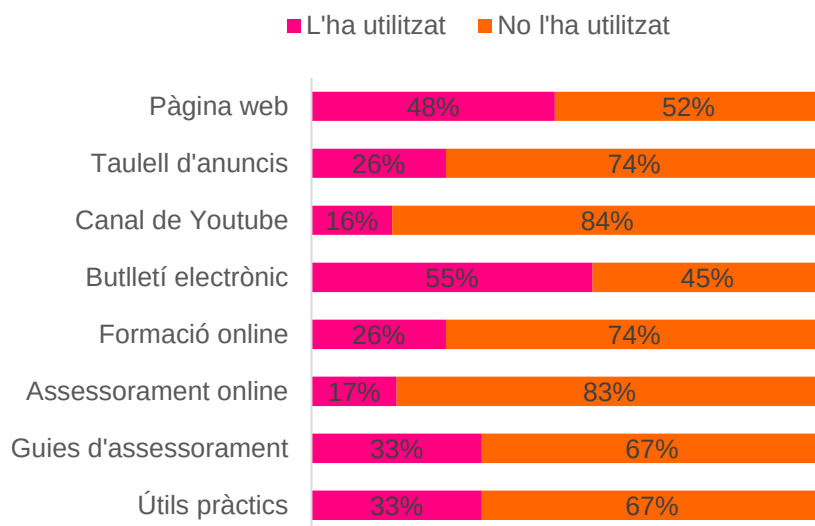
El creixement i la consolidació del món no lucratiu en les darreres dècades ha donat lloc a noves necessitats d'aprenentatge i millora. Des de l'assessorament per crear una entitat fins a les activitats formatives i d'acompanyament són diverses les propostes i recursos que neixen des del propi sector i des de les administracions públiques per enfortir i fer créixer el teixit associatiu. En aquesta línia i en plena revolució tecnològica

s'han desenvolupat diverses eines virtuals que contribueixen a la millora associativa. El Panoràmic ha volgut analitzar les principals recollint l'anàlisi que fan les entitats dels serveis digitals que ofereix Torre Jussana, centre de serveis a les associacions. S'ha preguntat per l'espai web, pel seu butlletí, per les guies d'assessorament consultables al web, pel taulell d'anuncis (on es fan crides de voluntariat, ofertes de feina, etc.), per la col·lecció d'Útils Pràctics, per les formacions i assessoraments online i, per últim, pel canal de Youtube.

Entre els serveis més utilitzats, són el butlletí electrònic TJ Express i l'espai web de Torre Jussana -55% i 48% respectivament. Les guies d'assessorament i els útils pràctics han estat utilitzats per un 33%, en cada cas, i el taulell d'anuncis pel 26% de les entitats.

Les associacions de base fan, en general, un ús menor dels recursos que ofereix Torre Jussana, exceptuant els útils pràctics, que són usats per una tercera part tant de les associacions de base com de les altres organitzacions.

Gràfic 11 Ú dels diferents recursos digitals que ofereix Torre Jussana – centre de serveis a les associacions

5. Les persones

Les entitats compten amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, etc. En conjunt, tots aquests grups es poden definir com a ciutadania activa que s'implica, a través d'associacions o de grups informals, per aconseguir uns objectius comuns.

5.1 Persones sòcies

Les persones associades donen sentit al propi model organitzatiu i són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part.

S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert a partir dels quartils). La distribució per trams mostra una major presència d'entitats d'entre 3 i 30 persones associades -38%-, seguides per les de més de 250 persones sòcies -24%-, i per les organitzacions que associen entre 31 i 90 persones -21%-. El 17% restant representa a les entitats que tenen entre 90 i 250 socis i sòcies. Una relació força similar respecte al conjunt de la ciutat de Barcelona, on el 33% de les associacions agrupen entre 3 i 30 persones i la resta de trams mostra una relació força homogènia, representant cada un al voltant del 22%.

Gràfic 12 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

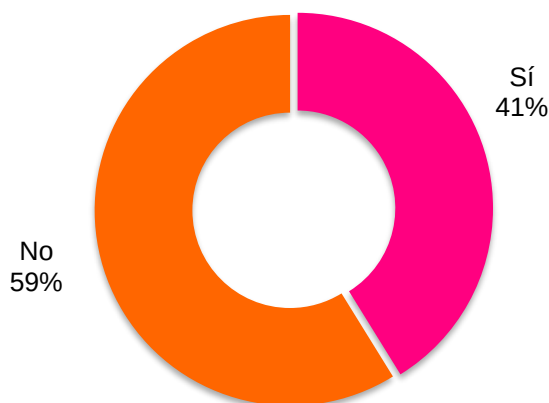

"No tenim socis, no cobrem quotes. Som assemblearis i no jeràrquics"

Extret de les preguntes obertes

El 41% de les organitzacions del districte tenen entre les seves associades, persones amb algun tipus de discapacitat, una proporció superior a la que mostra el conjunt de la ciutat -36%-. Les persones amb discapacitat tenen una major presència en les associacions de base respecte a la resta d'organitzacions.

Gràfic 13 Entitats que compten amb persones sòcies amb discapacitat

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumpció de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

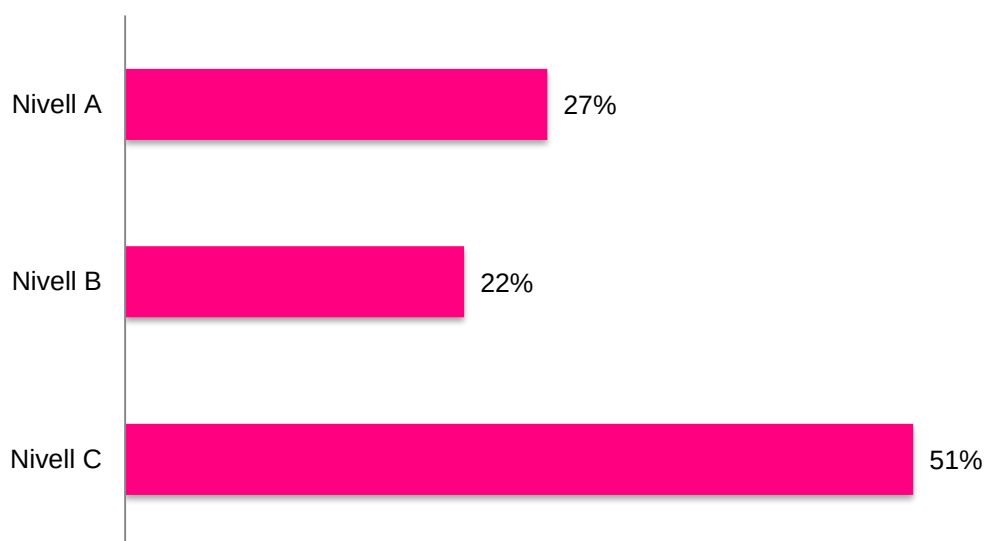
Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

A partir dels resultats obtinguts, es pot observar que el nivell d'implicació C és el majoritari -51% del total de persones associades-, amb diferències significatives amb la resta de nivells. -27% nivell A i 22% nivell B-. Una relació similar però lleugerament diferent a la que mostra el conjunt de Barcelona ciutat, on el volum de persones associades es redueix segons s'incrementa el grau d'implicació: el nivell C representa el 50% de les associades, el nivell B representa el 32% i el nivell A representa el 18%.

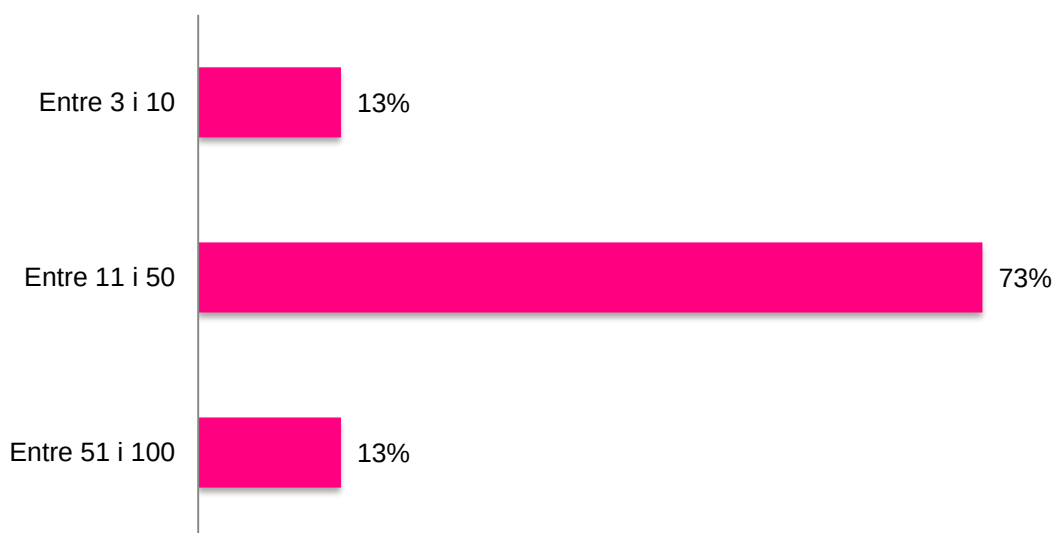
Gràfic 14 Persones associades segons nivells d'implicació

5.2 L'assemblea i la junta directiva

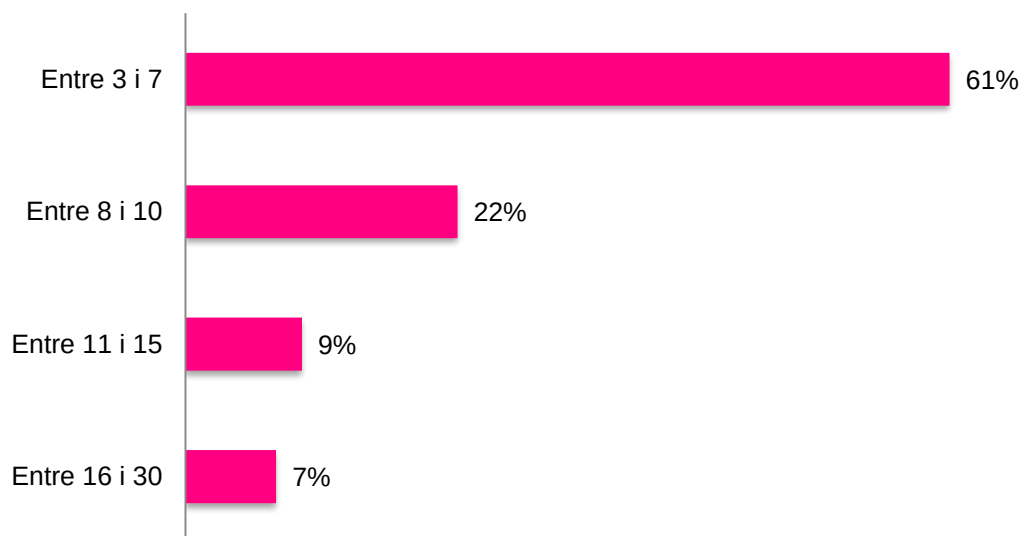
Les associacions compten amb dos òrgans importants: l'assemblea (el màxim òrgan sobirà d'una associació) i la junta directiva (principal òrgan de govern de les associacions). Pel que fa a la participació de les persones associades a l'assemblea, majoritàriament -73%- hi participen entre 11 i 50 associats/des (independentment del nombre de socis/es de l'entitat). De mitjana hi participen unes 44 persones; tenint en compte que la mitjana d'associats/des per entitat al districte és de 192 persones, podem afirmar que la participació assembleària és relativament alta, sobretot si fem la comparativa amb Barcelona, on la participació mitjana és de 44 persones i la mitjana d'associats/des és de 505.

Gràfic 15 Total persones participants a la darrera assemblea de 2015

D'altra banda, la majoria d'entitats tenen juntes directives formades per entre 3 i 7 persones -61%-, tot i que la moda de persones que formen la junta directiva –xifra més freqüent- es situa en 3 persones. Les associacions de base mostren un menor nombre de membres a les juntes directives respecte a la resta d'organitzacions, fet que també es dona a les organitzacions sense persones remunerades, on no s'hi troben juntes formades per més de 15 persones.

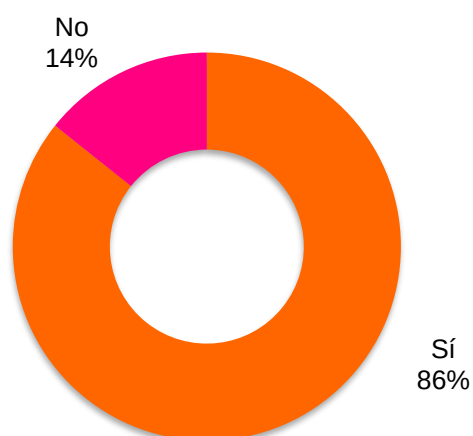
Gràfic 16 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

5.3 Persones voluntàries

A banda de les persones associades i dels òrgans de govern, la majoria de les entitats consultades de Sant Andreu compten amb persones voluntàries -86%-, una proporció una mica superior al conjunt de la ciutat de Barcelona -79%-.

Gràfic 17 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

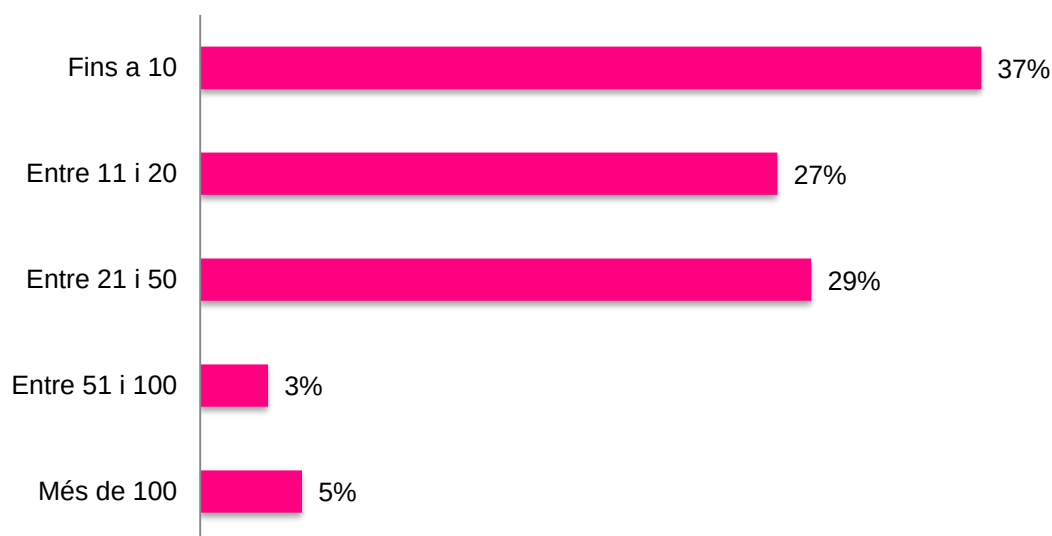

"l'entitat està gestionada bàsicament gràcies el treball voluntari dels seus propis membres".

Extret de les preguntes obertes

Entre aquestes entitats, el més habitual és que comptin amb equips voluntaris d'entre 1 i 10 persones, de fet el 37% del total s'ubica en aquest tram. El 27% de les entitats compta entre 11 i 20 persones voluntàries, i el 29% compta entre 21 i 50 persones. Per últim, el 3% de les entitats del districte compta amb entre 51 i 100 voluntaris i el 5% amb més de 100. Una relació similar a la del conjunt de la ciutat, si bé en aquest cas les entitats que tenen entre 51 i 100 persones associades i les que en tenen més de 100 representen el 10% i el 12%, respectivament. El equips de persones voluntàries de les associacions de base no mostren diferències significatives respecte als de la resta d'organitzacions. Per altra banda, les organitzacions amb més socis i amb un major volum econòmic mostren també una tendència creixent en el nombre de persones voluntàries.

Gràfic 18 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

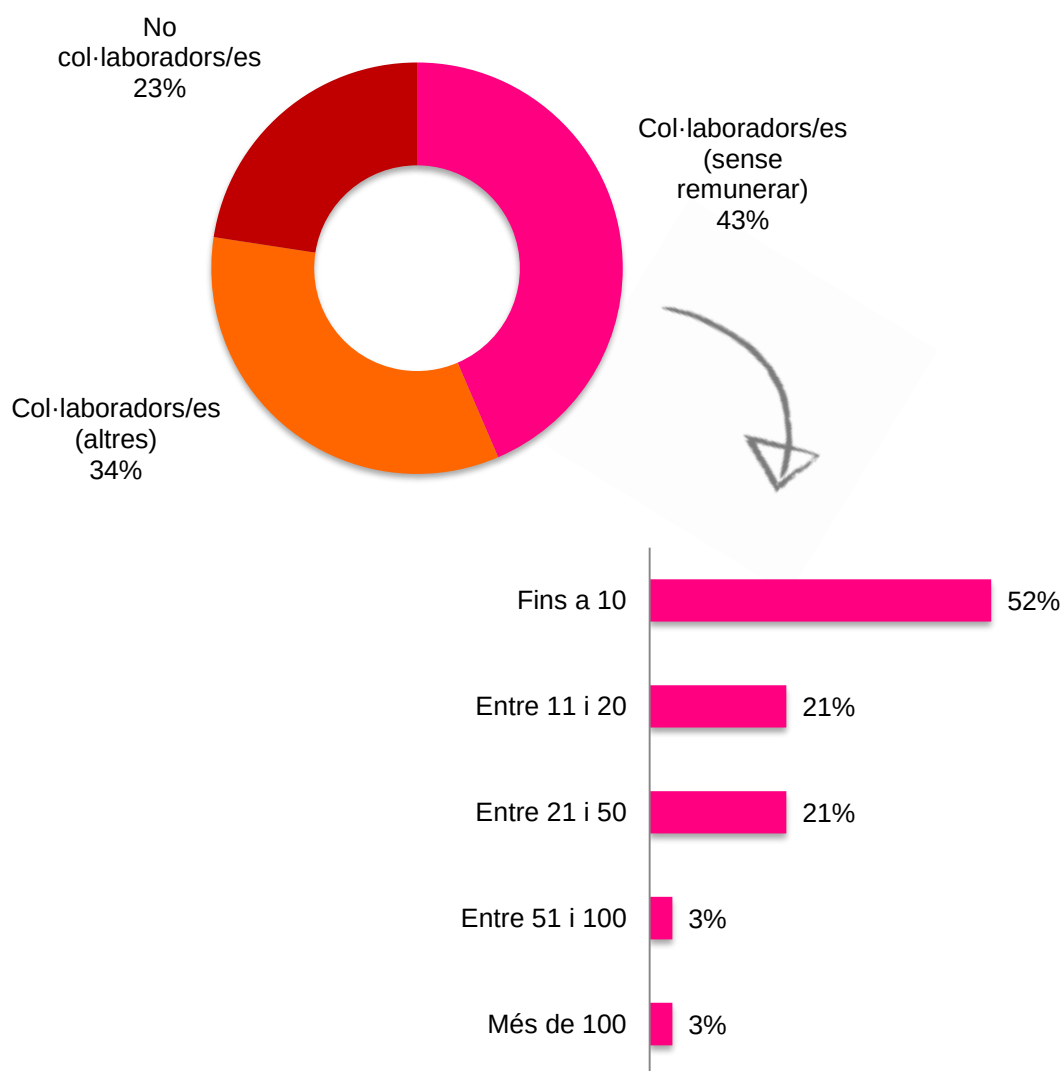

5.4 Persones col·laboradores

La relació que les persones poden establir amb una organització social és molt diversa, tantes com a voluntats existeixin. Els criteris per analitzar-les poden ser l'estabilitat, l'assumpció de responsabilitats, la capacitat d'incidència, el nivell d'activació o les funcions que es realitzen. En aquest apartat es proposa l'anàlisi de les persones col·laboradores, aquelles que tot i no disposar d'un vincle orgànic amb l'organització, mantenen una relació en la que generen algun tipus d'aportació. De col·laboracions hi ha de molts tipus: persones que col·laboren exclusivament en l'edició d'un projecte concret, que donen un cop de ma de tant en tant, estudiants que fan les seves pràctiques acadèmiques, persones que assessoren, aquelles que fan una aportació econòmica de forma estable sense voler assumir cap responsabilitat orgànica, etc. En aquest sentit, s'ha classificat aquest perfil en tres categories: entitats que no reben aquest tipus de col·laboracions, les que disposen de persones que col·laboren sense rebre cap tipus de remuneració, i les entitats que generen altre tipus de relacions de col·laboració externa.

El 43% de les organitzacions consultades compta amb persones que col·laboren de manera desinteressada, una proporció que en el cas de les associacions de base es dona en el 42% dels casos, mentre que en la resta d'organitzacions es dona el 57% dels casos. El 34% de les organitzacions disposen de persones que generen altres tipus de col·laboracions. Aquest cas és més freqüent a les associacions de base -36%-, ja que a la resta d'organitzacions es dona en el 14% de les entitats. En general, aquest tipus de relació representa a un nombre reduït de persones, al 52% dels casos es tracta d'un volum de fins a 10 persones.

Gràfic 19 Entitats que compten amb persones col·laboradores

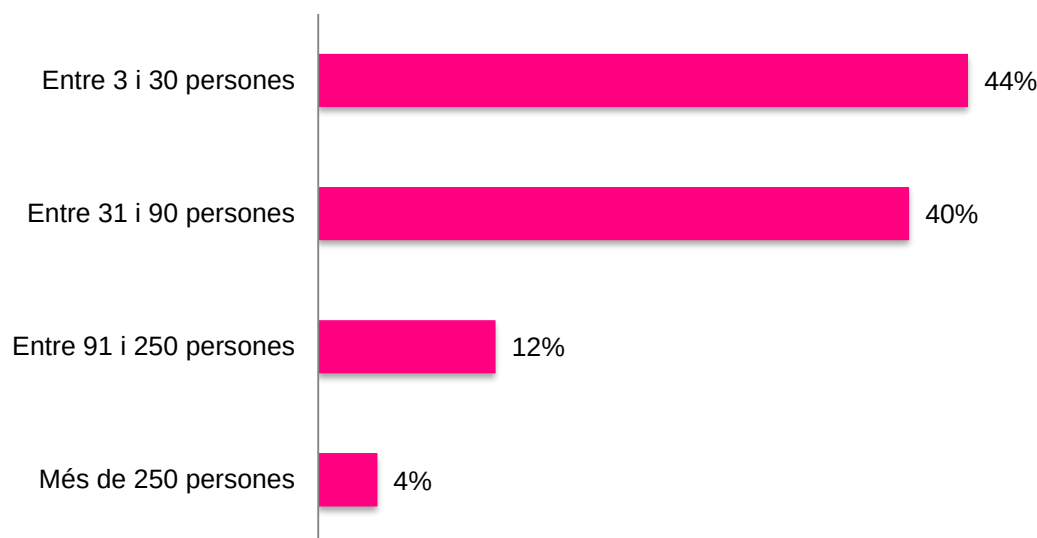

5.5 Persones actives

Les entitats proposen diferents maneres per tal que les persones hi participin: associar-se, col·laborar o realitzar tasques de voluntariat. Contemplant aquesta visió àmplia de la participació s'ha volgut analitzar el volum de persones que es mostren actives a les entitats. Al districte de Sant Andreu, el 44% de les organitzacions consultades disposen d'entre 3 i 30 persones actives, el 40% entre 31 i 90 persones i el 12% entre 91 i 250 persones actives. Una relació sensiblement diferent a la que es dona al conjunt de la

ciutat de Barcelona, on el volum d'entitats amb més de 250 persones actives representa el 12%.

Gràfic 20 Entitats segons el nombre de persones actives

5.6 Persones remunerades

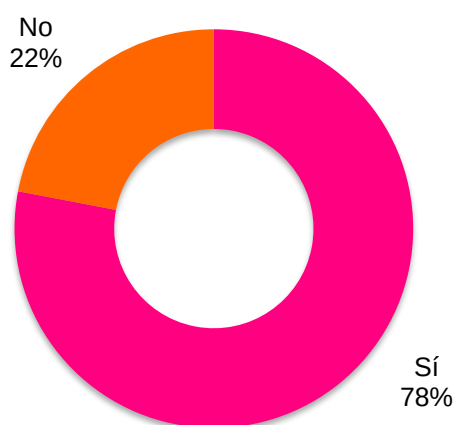
Segons els resultats del Panoràmic, el 78% de les entitats del districte de Sant Andreu compta amb persones remunerades en els seus equips, és a dir, persones que reben una contraprestació econòmica pels serveis aportats. Una proporció lleugerament a la del conjunt de la ciutat de Barcelona -81%-. Tot i això, es mostra una certa professionalització del teixit associatiu¹, tot i que la gran majoria compti amb un equip de pocs professionals –el 87% d'entitats té un equip de fins a 10 treballadors/es-. Cal destacar que en el 33% de les entitats analitzades, els equips remunerats estan compostats per una o dues persones, mentre que el 54% disposa amb equips de 3 a 10 persones. La relació habitual que s'estableix en els equips remunerats és a través d'un contracte laboral -73%-, mentre que la col·laboració autònoma és minoritària -27%-, si bé força més elevada que en el conjunt de la ciutat -6%-.

Aquesta professionalització és considerablement més elevada en les organitzacions que

¹ Aquesta dada pot estar esbiaixada per una sobre representació a la mostra de les organitzacions amb personal remunerat, donat que el 35% de les enquestes han estat realitzades per persones amb una vinculació laboral amb l'organització a la que representaven. De fet, és coherent pensar que les organitzacions amb personal remunerat disposen d'una major predisposició a respondre una enquesta com el Panoràmic, donada la seva major capacitat de dedicació.

no són associacions de base, on el 100% disposa de persones remunerades davant del 74% de les associacions de base. Per altra banda, les entitats amb més persones associades, així com aquelles que presenten un volum econòmic més elevat, també tenen una major tendència a comptar amb persones remunerades.

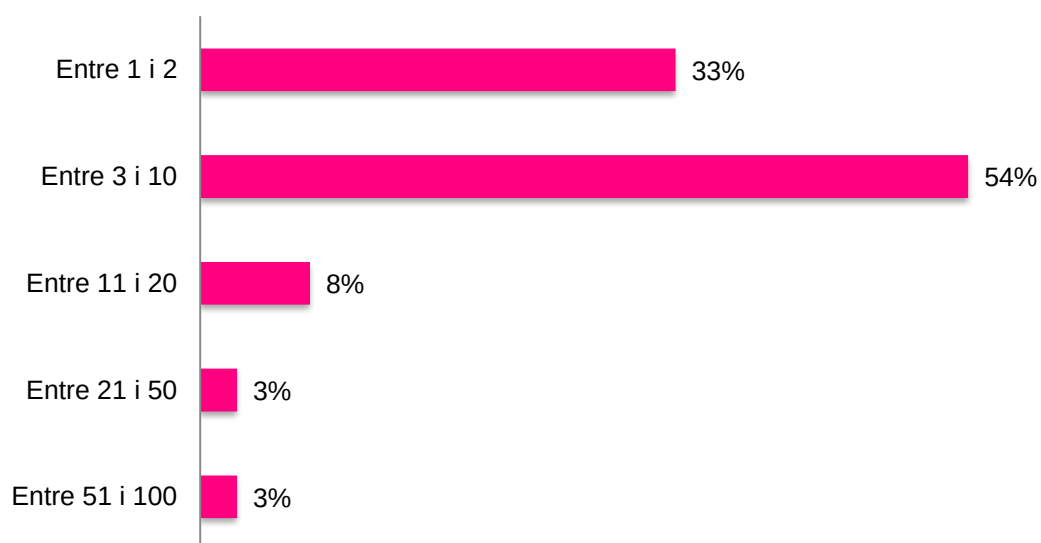
Gràfic 21 Entitats que compten amb persones remunerades

"Estudiants en pràctiques"

Extret de les preguntes obertes

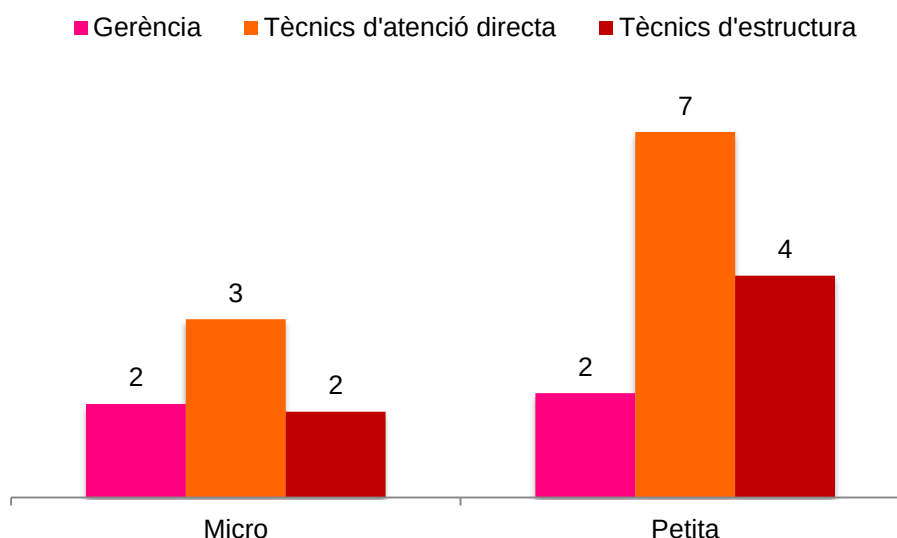
Gràfic 22 Entitats segons el nombre de persones remunerades

Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals. Es tracta de l'atenció directa -lligada a les activitats-, la dedicació a estructura -com són les tasques administratives, de comunicació, etc.- i la gerència o direcció. Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en quatre grups en funció de la grandària dels equips de persones remunerades².

En el cas de Sant Andreu, únicament comptem amb dades de les entitats micro i petites. Com es pot observar, entre les persones contractades per aquestes organitzacions, existeix un predomini de les que realitzen accions d'atenció directa, seguides per les encarregades de dur a terme tasques estructurals.

Gràfic 23 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

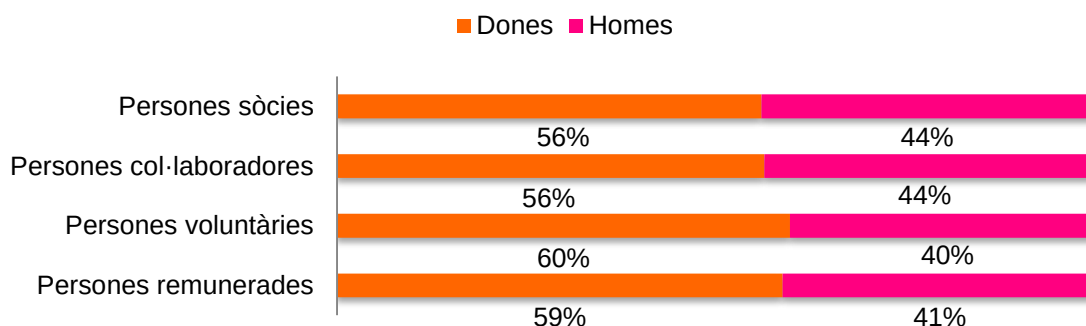

² Donat l'increment del paper del Tercer Sector en la gestió de serveis públics, al Panoràmic d'aquesta edició hem volgut reflectir aquesta realitat creixent, atorgant la mateixa classificació que es fa servir per analitzar la mida d'una empresa amb ànim de lucre, per l'estudi de les organitzacions sense ànim de lucre que disposen de persones remunerades. En aquest sentit, s'ha classificat a les entitats en quatre categories segons el nombre de persones remunerades: micro -fins a 10-, petita -entre 11 i 49-, mitjana -entre 50 i 250- i grans -més de 250-.

5.7 La participació de dones i homes

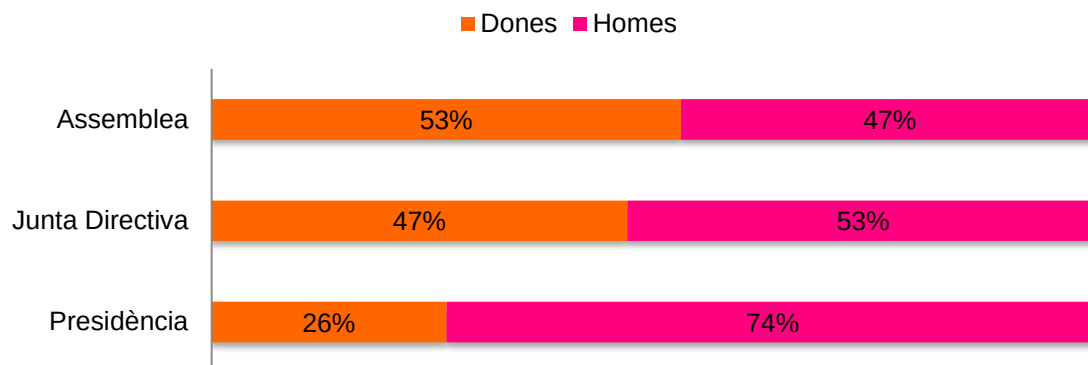
El món lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de Sant Andreu el 59% són dones. Una proporció una mica superior respecte el total de dones associades, que representen el 56% del total de persones associades a les organitzacions. En el cas de les persones col·laboradores i les voluntàries, la proporció de dones és del 56% i del 60% respectivament. Al districte de Sant Andreu la presència de la dona en les diferents estructures de participació mostra uns nivells en general més elevats que al conjunt de Barcelona, on les dones representen el 48% del total de les persones associades, les col·laboradores representen el 53%, les voluntàries el 59% i les remunerades el 73%, sent aquesta la única categoria on la proporció de nombres és superior al conjunt de Barcelona.

Gràfic 24 Persones implicades en les entitats per sexe

El 53% de les persones que participen en l'assemblea són dones. Malgrat això, la representació femenina es redueix progressivament a mesura que augmenta el grau de responsabilitat als diferents espais. Així, les dones constitueixen el 47% de les persones membres de les juntes directives i ostenten únicament el 26% de les presidències. Una tendència que és semblant a la que es dona a Barcelona, exceptuant el cas de la presidència, on la proporció de dones és més elevada -44%-.

Gràfic 25 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

"Tenim una cocoordinació nacional formada per, mínim, una dona."

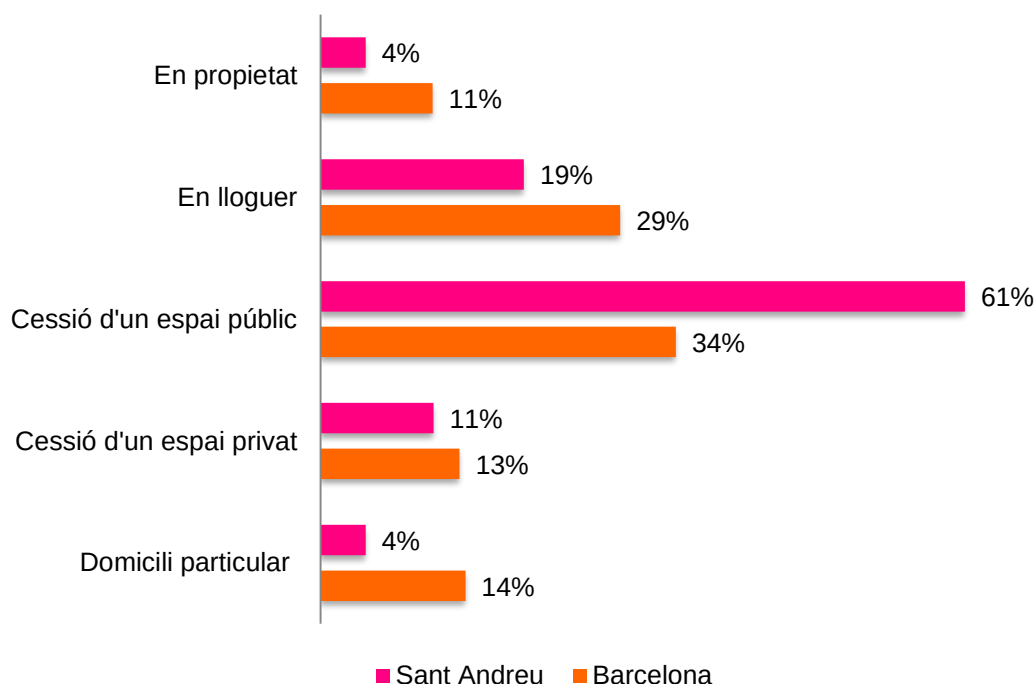
Extret de les preguntes obertes

6. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació. Un primer element que s'analitza en relació a aquesta qüestió són les seus de les entitats.

La majoria de les entitats consultades de Sant Andreu tenen la seu actual en un espai públic cedit -61%-, i el 19% compta amb un local llogat. Les seus en propietat representen el 4% del total i les que es troben en domicilis particulars suposen un altre 4%. Unes proporcions que disten considerablement de les que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona, on si bé la major proporció de seus també són espais públics cedits, aquestes representen el 34% del total, mentre que les de lloguer constitueixen el 29% i les ubicades en domicilis particulars el 14%.

Gràfic 26 Situació de la seu actual

"Estem en un espai públic en vies de normalització".

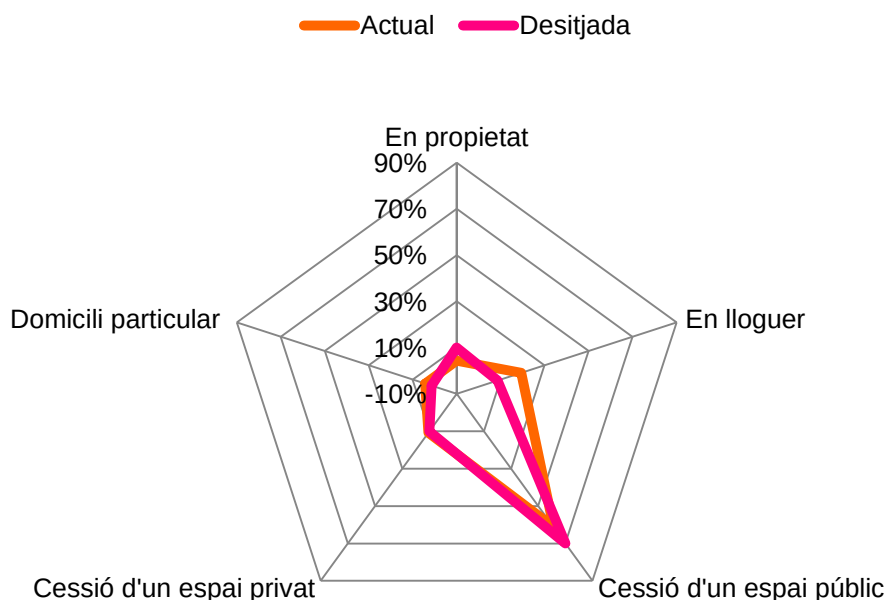
Extret de les preguntes obertes

La totalitat de les seus en domicilis particulars es corresponen a associacions de base, on aquest tipus de titularitat representa el 5% entre aquest tipus d'organitzacions. En termes generals, no hi ha grans diferències entre associacions de base i la resta d'organitzacions analitzades en aquest aspecte.

Tampoc es detecten tendències clares que vinculin la situació actual de la seu amb l'antiguitat de l'associació, ni amb la resta de característiques analitzades de les organitzacions de Sant Andreu.

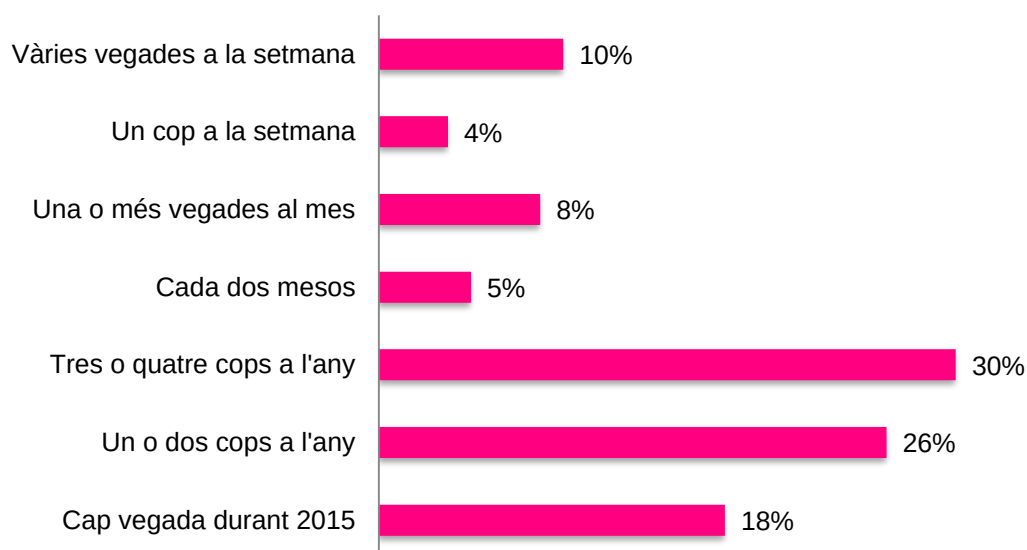
En preguntar a les entitats per l'opció desitjada, s'observa com la cessió d'un espai públic continua mostrant-se com l'opció majoritària, tot i que en aquest cas s'accentua, ja que representaria el 70% de la situació desitjada. El 30% de les entitats manifesten una opció desitjada diferent a l'actual, el 69% de les entitats en seus de lloguer i el 100% de les que la seu es correspon a un domicili particular desitjarien modificar aquesta situació, que de forma majoritària preferien una cessió pública en el 62% i 100% dels casos respectivament.

Gràfic 27 Comparació entre la situació de la seu actual i desitjada

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan ús dels espais públics oberts de la ciutat amb certa freqüència: l'14% de forma setmanal, i un 8% una o més vegades al mes. L'opció de tres o quatre cops l'any -30%- és l'ús més habitual. Cal destacar que hi ha un 18% que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2015. Mentre que un 26% n'ha fet ús un o dos cops l'any. No es mostren diferències significatives en l'ús dels espais públics oberts les entitats de Sant Andreu i les del conjunt de les ciutat. No obstant, sí que podem apreciar algunes variacions entre les associacions de base i la resta d'organitzacions. Així doncs, el 22% de les organitzacions que no són de base han fet ús d'espais públics oberts varies vegades a la setmana, mentre que aquesta xifra és del 8% en el cas de les associacions de base.

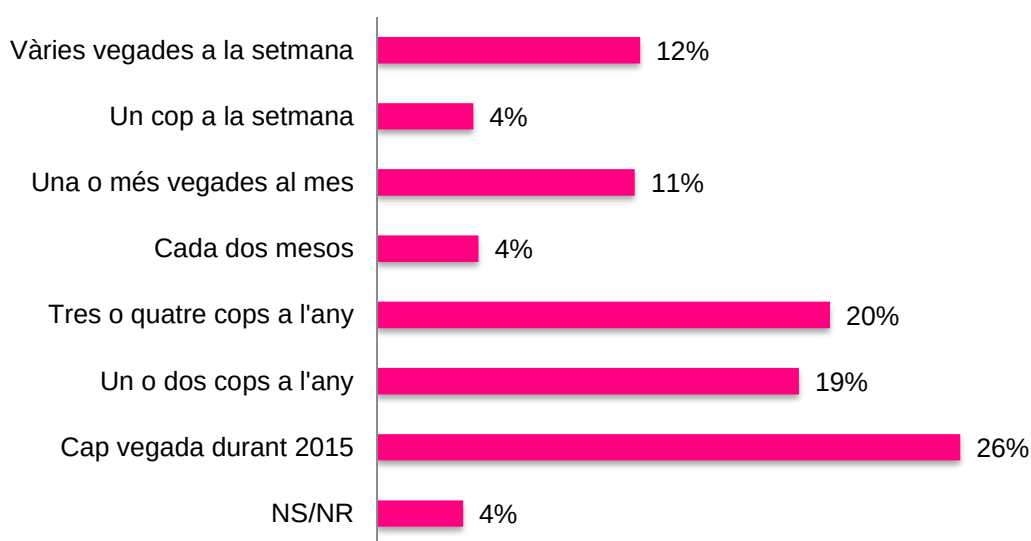
Gràfic 28 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

Independentment del fet que la situació actual de la seu de les entitats, tot sovint aquestes requereixen fer ús d'equipaments públics. En aquest cas, el 87% de les entitats de Sant Andreu han fet ús dels equipaments públics alguna vegada al llarg de l'últim any, 17 punts percentuals respecte al conjunt de la ciutat. Un 28% en fa un ús habitual -una o més vegades al mes-, i un 31% en fa un ús esporàdic -entre tres i sis cops l'any-. Cal destacar que a diferència del que mostra el conjunt de les entitats de la ciutat, Sant Andreu mostra un ús més intensiu dels equipaments públics.

Les associacions de base fan un menor ús dels equipaments públics respecte la resta d'organitzacions. Així, el 69% de les associacions de base han fet ús alguna vegada durant l'últim any -el 67% en la resta d'organitzacions-. L'ús dels equipaments públics també mostra es percep més intensiu entre les associacions de base que entre la resta d'organitzacions, ja que un 39% n'ha fet ús com a mínim una vegada al mes, mentre que aquesta xifra és de l'11% en el cas de la resta d'organitzacions.

Gràfic 29 Freqüència d'ús dels equipaments públics

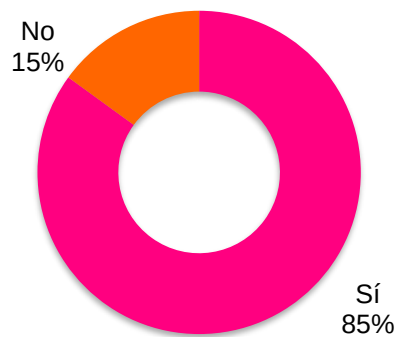

"Lloguem els equipaments".

Extret de les preguntes obertes

Respecte a les seues de les entitats, independentment de la titularitat d'aquest, el 85% de les organitzacions de Sant Andreu manifesta que el local de la seva seu té adaptats els equipaments per a l'accés de persones amb discapacitat o dificultats de mobilitat. Una proporció que és del 81% en el cas de les associacions de base i del 100% entre la resta d'organitzacions analitzades, i que mostra un increment en el cas de les organitzacions amb més volum d'associats i en les que disposen de persones contractades.

Gràfic 30 Adaptació dels equipaments per a les persones amb discapacitat

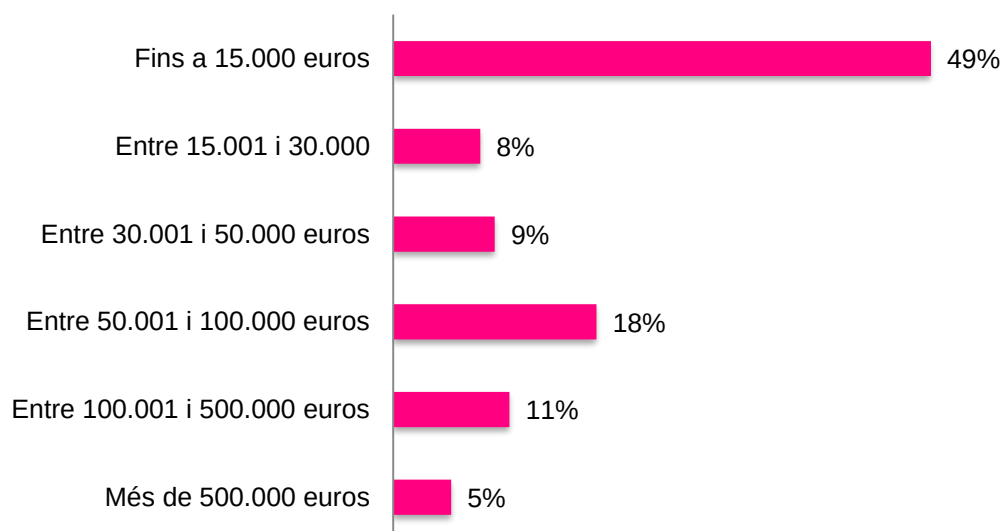
7. Els recursos econòmics

7.1 Volum d'ingressos i resultats econòmics

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. Al districte de Sant Andreu, el 49% de les entitats comptaren, durant l'any 2015, amb uns ingressos de fins a 15.000€. Al conjunt de Barcelona, la proporció d'organitzacions que cobraren 15.000€ o menys és deu punts inferior. Per altra banda, es pot destacar que un 18% disposà d'uns ingressos anuals d'entre 100.001€ i 500.000€. Per la seva banda, un 5% de les entitats de San Andreu perceberen ingressos superiors als 500.000€. En el conjunt de la ciutat, es percep una distribució similar, si bé cal destacar que el nombre d'organitzacions amb ingressos superiors als 500.000€ s'incrementa fins el 12%.

És entre les organitzacions que no són associacions de base on trobem un volum d'ingressos més elevat, ja que un 25% d'aquestes afirma disposar d'ingressos superiors als 500.000€, mentre que en les associacions de base aquesta xifra es redueix fins el 3%. En canvi, el 51% de les associacions de base compten amb pocs ingressos – 15.000€ o menys, una proporció que és del 25% en el cas de la resta d'organitzacions.

Gràfic 31 Ingressos reals de les entitats de Sant Andreu per trams (exercici 2015)

Si analitzem les xifres d'ingressos i despeses per la mida de les organitzacions³, s'observa que a les entitats micro, tot i mostrar un petit superàvit, les despeses i els ingressos són força similars. El superàvit s'incrementa a mesura que augmenta el volum econòmic de l'organització. Les entitats gran presenten, en termes generals, un saldo positiu de 90.215€. El 39% de les entitats del districte ha quadrat el seu resultat econòmic, el 19% mostra un dèficit i el 41% va tenir resultats positius. Uns resultats que van en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat, si bé en aquest cas les entitats que han quadrat la seva economia representen el 28%, i les que han obtingut superàvit el 47%.

Un 43% de les associacions de base han quadrat els seus números, una xifra que es disminueix fins al 13% en el cas de la resta d'organitzacions. La major proporció d'aquestes últimes presentaren superàvit -63%-.

Taula 1 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2015)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Micro	2.165,71€	1.893,94€	271,78€
Petites	15.928,29€	14.339,37€	1.588,92€
Mitjanes	75.222,72€	73.018,56€	2.204,16€
Grans	2.716.450,66€	2.626.236,16€	90.214,50€

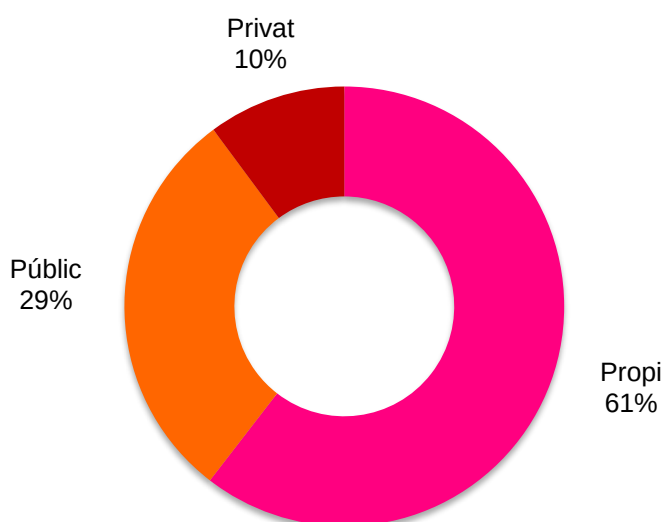
7.2 Fonts de finançament

En el cas de Sant Andreu, la principal font de finançament de les entitats són els recursos que generen les pròpies entitats, ja que aquests representen el 61% dels recursos totals. D'altra banda, els recursos provinents de les administracions públiques constitueixen el 29%, i els provinents de fonts privades el 10%. Una relació que és molt similar a la que s'observa en el cas del conjunt de la ciutat. Tampoc es poden apreciar diferències substancials entre les associacions de base i la resta d'organitzacions del districte.

³ Categorització realitzada en base als quartils de les despeses del total de les entitats de Barcelona. S'han classificat en quatre grups segons el seu volum de despesa: micro (menys de 5.000€), petites (entre 5.001€ i 29.170€), mitjanes (entre 29.171€ i 150.00€) i grans (més de 150.001€).

Les organitzacions que disposen de persones remunerades incrementen el volum del finançament públic, una situació que de forma lògica està relacionada amb la seva major capacitat per atendre als requeriments tècnics d'aquest tipus de font econòmica. En aquest cas, aquests recursos representen el 42% dels seus ingressos. Les entitats que no disposen de persones remunerades es financen de forma majoritària amb fons propis, corresponent aquests al 85% del total dels seus ingressos.

Gràfic 32 Ingressos de l'any 2015 per fonts de procedència

"Objectiu de futur aconseguir la viabilitat econòmica del projecte mitjançant tenir un 50% d'ingressos administració pública i 50% privats."

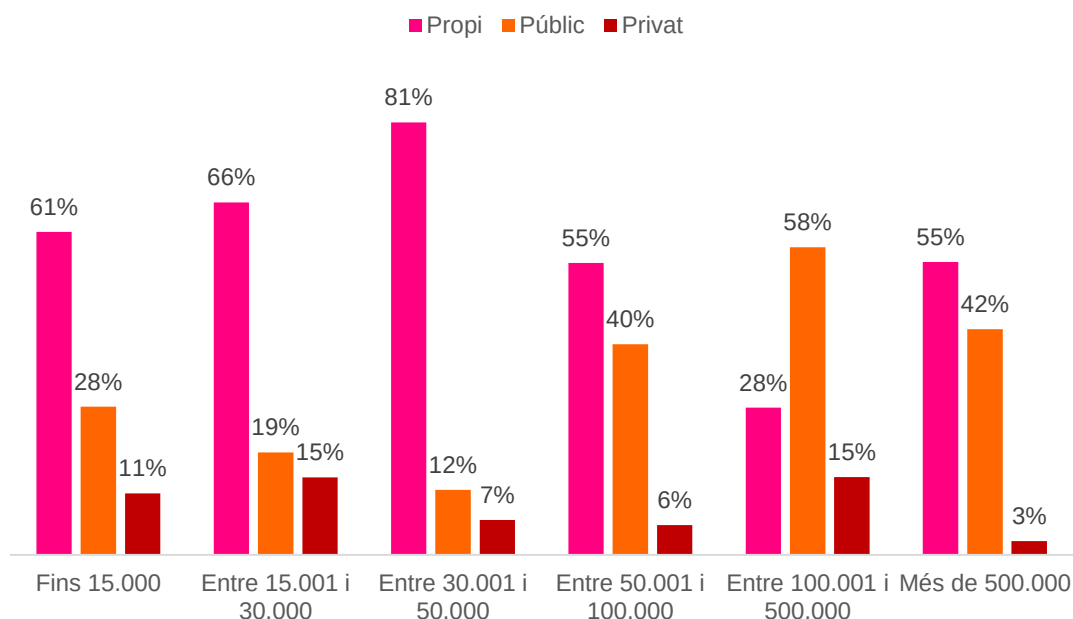
Extret de les preguntes obertes

Si s'analitza les fonts de finançament segons el volum econòmic de les organitzacions - en base al seu nivell d'ingressos -, no s'aprecia una tendència clara com la que es dona al conjunt de la ciutat de Barcelona. Els resultats mostren com el finançament propi arriba al seu màxim (81% del pressupost anual) entre les organitzacions amb ingressos d'entre 30.001€ i 50.000€. El finançament públic, en canvi, destaca significativament en les organitzacions que compten amb uns ingressos superiors als 50.000€

A nivell de ciutat, aquestes diferències mostren una clara relació entre volum econòmic i accés a fonts d'ingressos. L'increment del volum econòmic genera tendències

divergents entre les fonts de finançament, segons si la font de finançament és pública - creix- o es tracta de finançament propi -decreix-.

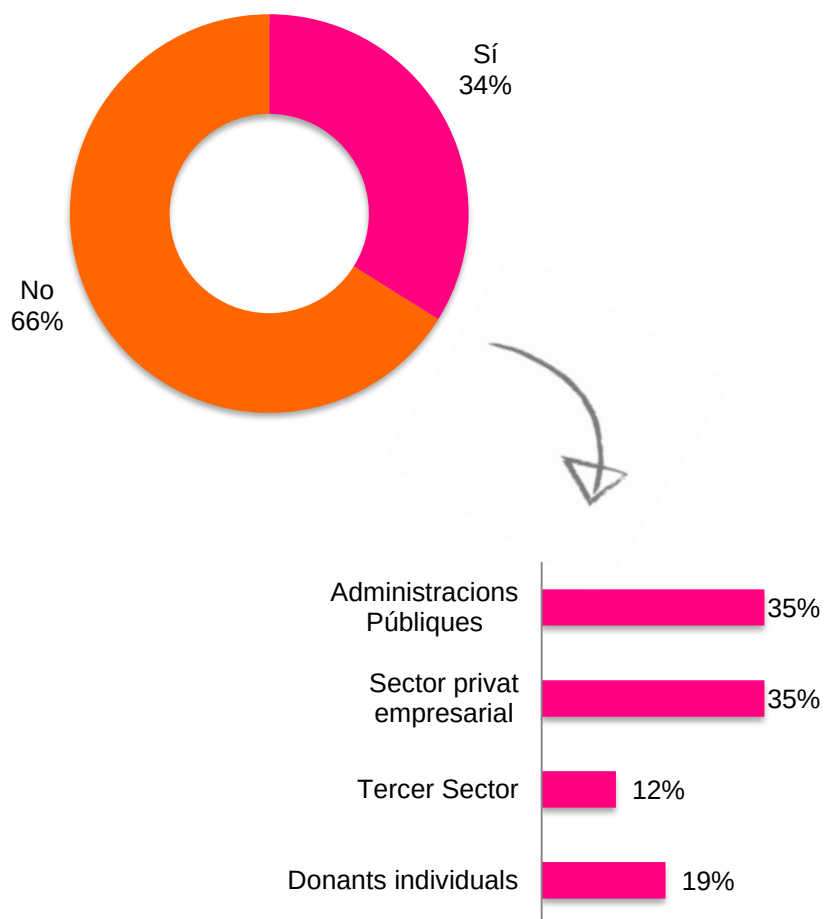
Gràfic 33 Procedència de les fonts de finançament per trams de volum econòmic

Per altra banda, a Sant Andreu, el 34% de les organitzacions consultades reben aportacions 'en espècies' com béns i serveis no monetaris, de les quals la majoria provenen de les administracions públiques -35%-, seguit per les empreses privades -35%-. Es tracta de dades molt similars a les que es poden trobar al conjunt de la ciutat, on també hi ha un 34% d'organitzacions que obtenen aquesta mena de recursos, sent la distribució segons les fonts d'on provenen aquests recursos també molt similars.

Les associacions de base mostren una menor proporció en la recepció d'aquest tipus d'aportacions respecte a la resta d'organitzacions -30% i 46% respectivament-. Pel que fa als distribuïdors, la única diferència destacable és que entre les associacions de base, les donacions del tercer sector representen el 6% del total, mentre que entre la resta d'organitzacions aquesta xifra és del 22%.

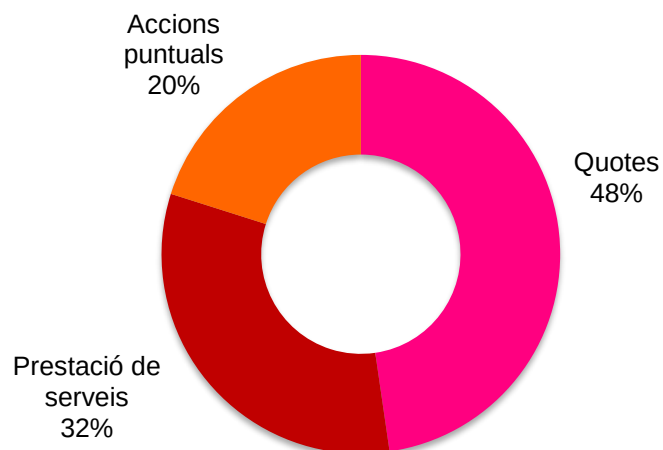
Gràfic 34 Entitats que reben aportacions 'en espècies' i procedència d'aquestes

Gran part del finançament propi de les organitzacions de Sant Andreu es correspon a les quotes de les persones associades -48%- , seguit de la prestació de serveis -32%- i les accions puntuals per recaptar fonts -20%- . Una relació molt similar respecte el conjunt de la ciutat de Barcelona, on el finançament per quotes representa el 51% del finançament propi, la prestació de serveis el 31% i les accions puntuals el 18%.

Entre les associacions de base, les quotes de les persones sòcies representen el 49% dels recursos propis, mentre que en la resta d'organitzacions aquesta xifra és del 39%. En canvi, els fonts rebuts de les accions puntuals constitueixen el 19% en el cas de les associacions de base, i del 28% en el cas de la resta d'entitats.

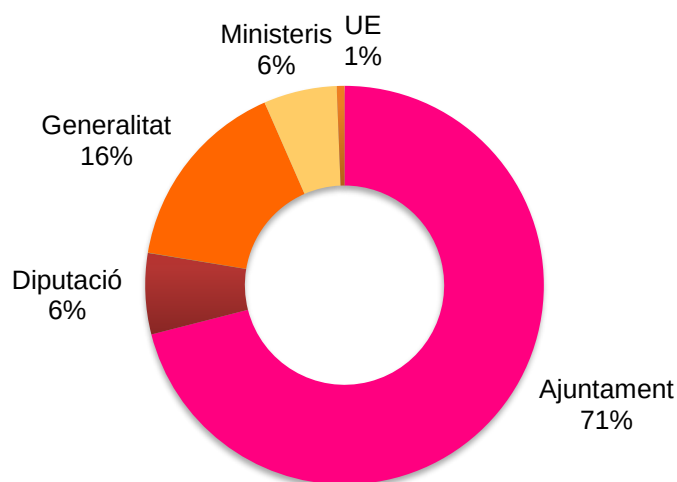
Gràfic 35 Distribució per tipologies del finançament propi

Respecte al finançament públic, en la seva majoria prové de l'Ajuntament -71%- seguida per la Generalitat -16%-. El finançament provinent de la resta de nivells de l'administració agrupa el 13% restant. Aquesta relació dista de la que mostra el conjunt de les entitats de la ciutat de Barcelona, on l'Ajuntament és la font d'ingressos més important, si bé constitueix el 59%, mentre que el que prové de la Generalitat s'incrementa fins al 29%. La font de finançament públic varia segons es tracti d'associacions de base o de la resta d'organitzacions. Així, a les associacions de base, els ingressos provinents de l'Ajuntament representen el 72%, però en el cas de la resta d'organitzacions és del 61%. La Generalitat de Catalunya aporta el 14% dels recursos públics entre les associacions de base, proporció que s'incrementa fins el 32% entre la resta d'organitzacions.

En el cas de les entitats amb menys persones associades -3 a 30 socis i sòcies- l'aportació de l'Ajuntament representa el 86% dels recursos públics, una xifra que es redueix a mesura que s'incrementa el volum de persones associades de les organitzacions. Un fenomen similar es dona en relació al volum econòmic de l'entitat, sent les més petites les que obtenen una major aportació de l'Ajuntament -98% dels recursos públics-, mentre que l'aportació d'aquesta institució a les organitzacions econòmicament més grans es redueix fins al 31%. Entre les organitzacions més grans -tant a nivell de socis com de volum econòmic- hi ha un percentatge més elevat dels recursos provinents d'altres institucions, com la Generalitat o els ministeris.

Gràfic 36 Distribució per tipologies del finançament públic

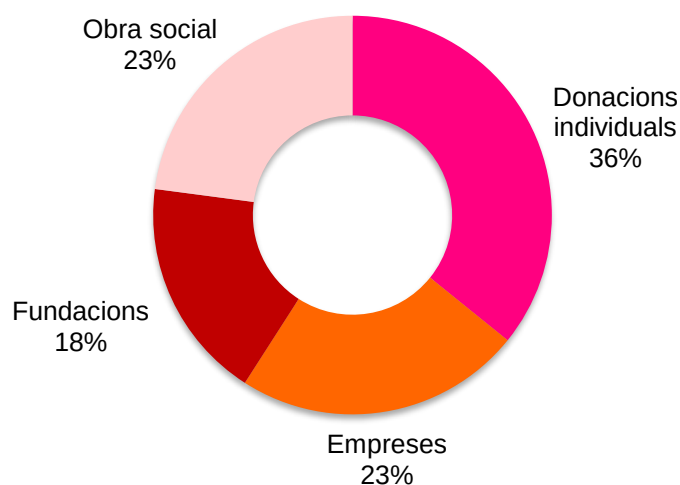

Respecte al finançament privat, existeix una distribució força equitativa entre les diverses fonts d'ingressos. Tot i això, la proporció més important d'aquests recursos són les donacions individuals -36%-, seguides per les aportacions realitzades per empreses i obres socials, que constitueixen el 23% cada una. Per la seva banda, els recursos provinents de les fundacions representen el 18%. Una relació que no mostra diferències substancials amb el conjunt de la ciutat de Barcelona, on les donacions individuals i les fonts provinents de les empreses tenen un pes similar 31% i 28% respectivament-, l'obra social mostra un pes inferior -23%- i les fundacions aporten una proporció del 18%.

Si es comparen les associacions de base amb la resta d'organitzacions, es mostren diferències significatives. Els recursos de les fundacions constitueixen el 57% dels recursos privats de la resta d'organitzacions, mentre que únicament el 16% de les associacions de base. La resta de fonts d'ingressos privats configuren proporcions majors entre les associacions de base que entre la resta d'organitzacions, especialment les obres socials, que representen el 24% dels recursos privats de les associacions de base, mentre que no aporten recursos a la resta d'organitzacions analitzades de Sant Andreu.

Les donacions individuals disminueix a mesura que augmenta el volum de socis de l'organització, passant de ser el 66% entre les entitats amb menys socis al 26% entre les que disposen de més de 250 persones associades.

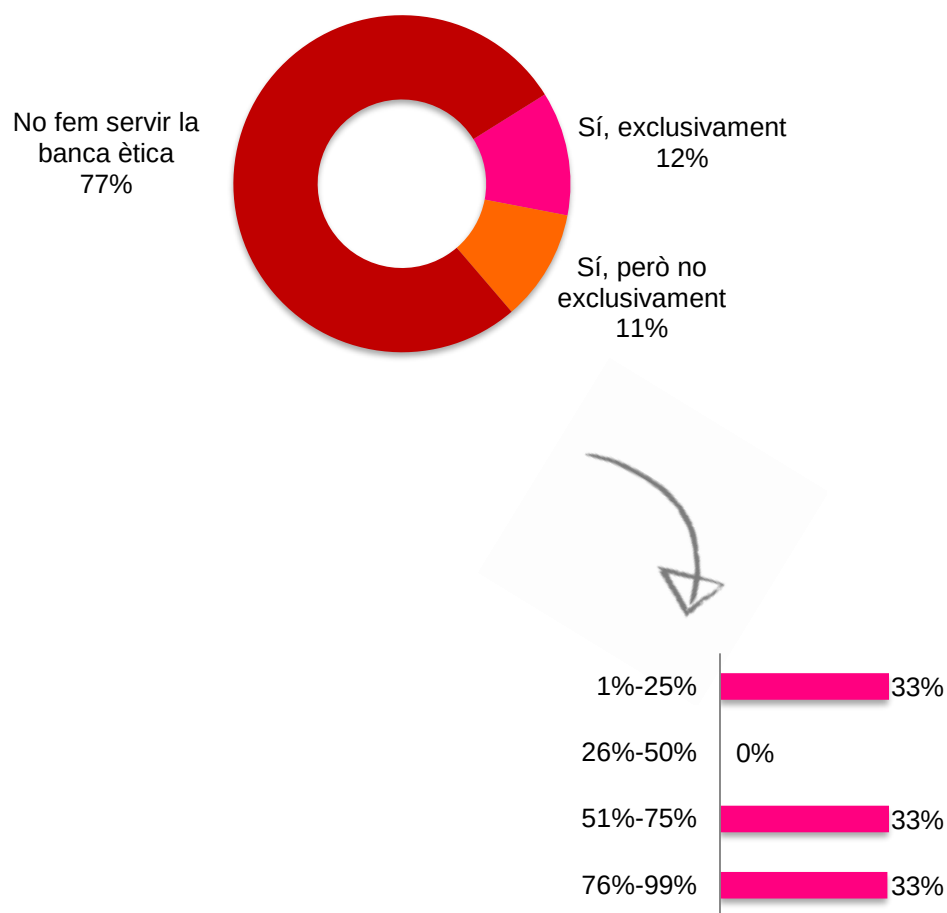
Gràfic 37 Distribució per tipologies del finançament privat

7.3 Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. Pel que fa a les organitzacions consultades de Sant Andreu, el 23% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 12% en exclusivitat i l'11% combinant-la amb d'altres tipus d'entitats bancàries. Al conjunt de la ciutat de Barcelona, el 21% fan ús de la banca ètica, si bé la proporció d'entitats que en fan ús de manera exclusiva és més baixa -6%-

Gràfic 38 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació i % de recursos gestionats

Aquest tipus d'eina és menys habitual a les associacions de base que entre la resta d'organitzacions -24% i 11% respectivament-, mentre que no s'aprecien tendències destacables si tenim en compte la resta de característiques de les organitzacions.

"Estem en una cooperativa bancària [...] que s'adiu al context quan es va crear l'entitat [...]".

Extret de les preguntes obertes

8. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur que les entitats consideren més importants. En el dia a dia, les entitats han de gestionar les situacions i possibles dificultats que es poden donar tant en relació a l'activitat com a la gestió organitzativa. En el qüestionari del Panoràmic s'han incorporat una sèrie de temes que habitualment preocupen a les organitzacions com són la base social, la comunicació, el finançament, etc. I que de fet ja van ser identificats en la primera edició del Panoràmic. En aquesta edició, s'ha demanat a les entitats que els endrecin per ordre de prioritats.

Els temes que preocupen les entitats en el seu dia a dia són, per ordre de prioritats, l'ampliació de la base social, la millora de la comunicació i la difusió i l'assoliment dels objectius missionals. Una prioritització molt similar a la del conjunt de Barcelona.

En el cas de les associacions de base, l'ampliació de la seva base es considera la primera prioritats, seguida de la millora de la comunicació i la difusió. Entre la resta d'entitats però, la principal prioritats és la millora de les relacions amb les administracions públiques, seguida de la diversificació de les fonts de finançament i de la millora de la comunicació i la difusió.

Infografia 2 Prioritats de les organitzacions en el seu dia a dia

- 1** Ampliar la base social
- 2** Millorar la comunicació i difusió
- 3** Assolir els objectius missionals
- 4** Millorar la gestió interna de l'entitat
- 5** Diversificar les fonts de finançament
- 6** Disposar de locals i espais
- 7** Millorar les relacions amb les Administracions Públiques
- 8** Altres
- 9** Relleus en la junta directiva/òrgans de govern

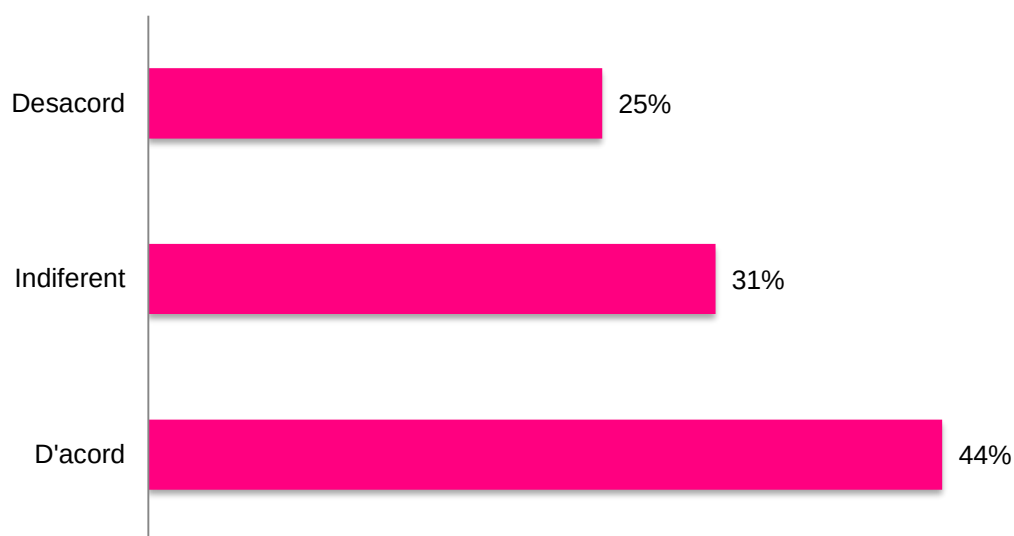
Les organitzacions consultades del districte de Sant Andreu identifiquen com a principals reptes del món associatiu l'ampliació de la base social, la consolidació del finançament i el treball en xarxa. Cal destacar que aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat. Unes prioritats que coincideixen amb els quatre primers reptes que es manifesten al conjunt de les entitats de Barcelona ciutat.

Infografia 3 Reptes del conjunt d'entitats de Sant Andreu

- 1** Ampliació i implicació de la base social
- 2** Consolidar el finançament
- 3** Treball en xarxa i col·laboració amb diferents agents socials
- 4** Reconeixement social i de les administracions públiques
- 5** Millora del treball d'incidència política
- 6** Creació d'una agència de comunicació associativa
- 7** Creació d'una agència de mecenatge
- 8** Desenvolupament d'un model propi de fiscalitat
- 9** Extensió del codi ètic de les Associacions a l'àmbit català
- 10** Modificació del reglament d'espectacles públics i activitats recreatives
- 11** Altres

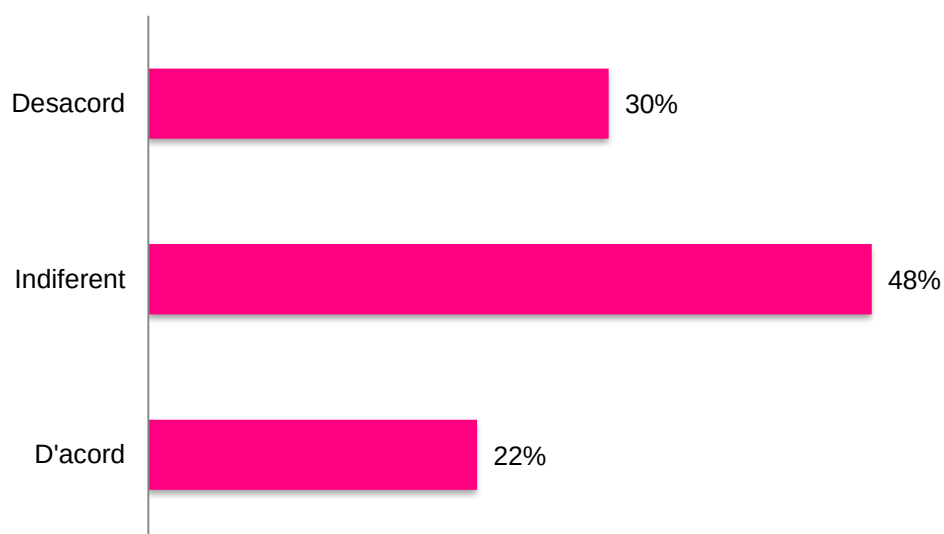
Per altra banda, en aquesta edició del Panoràmic s'han fet una sèrie de preguntes d'opinió en les quals es demanava el grau d'acord amb diferents afirmacions. En primer lloc s'ha preguntat si el canvi de denominació de la “Mostra d'associacions” de les festes de la Mercè per “l'Associa't a la Festa” ha estat positiu. En la majoria dels casos, les entitats es manifesten a favor d'aquest canvi -44%- seguides de les que es mostren indiferents -31%-. Una posició relativament semblant a la que mostra el conjunt de la ciutat de Barcelona, on el 42% de les organitzacions es mostren favorables al canvi, una proporció també del 42% es mostren indiferents. El posicionament favorable troba més suports entre les associacions de base -50%- respecte a la resta d'organitzacions que es mostren majoritàriament en desacord -50%-.

Gràfic 39 Grau d'acord amb la següent afirmació: “El canvi de la “Mostra d'associacions” de les festes de la Mercè per “l'Associa't a la Festa ha estat positiu”

D'altra banda, també s'ha preguntat si les entitats consideren que d'ençà de les darreres eleccions municipals, la seva relació i interlocució amb el consistori ha millorat. En el cas de Sant Andreu, el 48% de les organitzacions consultades es mostren indiferents davant aquesta afirmació, i el 30% es mostren d'acord. Un posicionament que no mostra grans diferències entre les associacions de base i la resta d'organitzacions. Aquest posicionament coincideix amb el del conjunt de les entitats de Barcelona.

Gràfic 40 Grau d'acord amb la següent afirmació: “D'ençà de les darreres eleccions municipals, la nostra relació i interlocució amb el consistori ha millorat.”

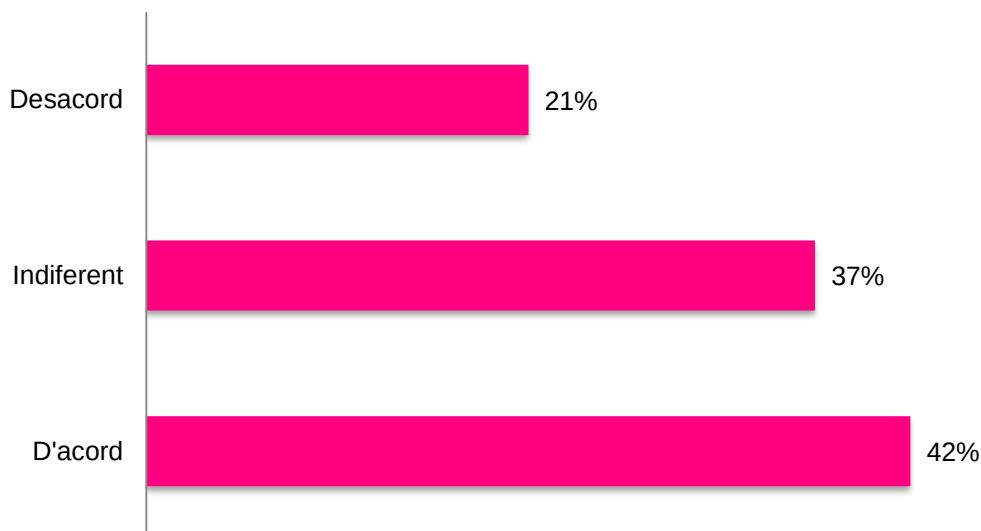

També s'ha preguntat si les entitats creuen que les administracions públiques haurien de reconèixer els reglaments de participació ciutadana els processos participatius impulsats per la mateixa ciutadania i les associacions. En aquest cas, la totalitat de les organitzacions consultades de Sant Andreu es manifesten d'acord amb aquesta afirmació, i en la mateixa línia que al conjunt de la ciutat de Barcelona, si bé en aquest cas les entitats que s'hi mostren d'acord són el 93%.

"El 100% de les entitats es posicionen favorablement davant l'afirmació que les administracions públiques haurien de reconèixer els reglaments de participació ciutadana".

Per últim, s'ha preguntat l'opinió sobre si es considera que l'oferta formativa adreçada a les entitats i a la base social és l'adequada tant en continguts com en formats. En aquest cas, el 42% de les organitzacions de Sant Andreu consultades es posicionen favorablement, el 37% mostra indiferència i el 21% estan en desacord. El suport a aquesta afirmació s'incrementa a les associacions de base. Al conjunt de la ciutat de Barcelona, s'incrementa la proporció d'entitats que es mostren en a favor d'aquesta afirmació -46%-.

Gràfic 41 Grau d'acord amb la següent afirmació: "L'oferta formativa adreçada a les entitats i a la seva base social és l'adequada tant en continguts com en formats"

9. Annexos

9.1 Fitxa tècnica

- Autor/es: Fidel Gonzalez, Josep Mañé i Hungria Panadero
- Tipus d'estudi: quantitatiu
- Àmbit: districte Sant Andreu de la ciutat de Barcelona
- Univers: organitzacions sense ànim de lucre i d'iniciativa privada. També entitats i col·lectius sense forma jurídica.
- Marc: organitzacions sense ànim de lucre amb possibilitat de contacte
- Dimensió de la mostra: 109
- Nivell d'error: per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) el error màxim és del $\pm 8,0\%$.
- Recollida de respostes: de setembre a desembre de 2016.
- Recollida d'informació: aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu.
- Tractament de les dades: depuració de dades, càlcul i recodificació de variables.
- Anàlisi: estadística descriptiva, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig.
- Dades de referència: l'any de referència és 2015 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp.

9.2 Entitats impulsores

Coordinació

El Consell d'Associacions de Barcelona (CAB) és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'Observatori del Tercer Sector (OTS) és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social “la Caixa” té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluables i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

9.3 Fonts consultades

Ajuntament de Barcelona. Districte a districte. Història dels districtes.

Ajuntament de Barcelona. Departament d'Estadística. Observatori de districtes.

Corts, S.;Montaña, O., Torra, R. (2012) *Segon Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011*. Barcelona. Consell d'Associacions de Barcelona.

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. COGC 6930, 07/08/2015.

Informes Panoràmic 2014 i 2015. www.elpanoramic.org

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball de totes les persones de l'equip del Panoràmic així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!